

P R A V I L N I K
O REALIZACIJI ŠKOLE U PRIRODI, IZLETA, STUDIJSKIH POSJETA, EKSKURZIJA,
KAMPOVANJA/LOGOROVANJA, DRUŠTVENO-KORISNOG UČENJA I DRUGIH
OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI ¹
(“Službene novine KS”, broj 34/24, 10/25 i 45/25)

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

(1) Ovim pravilnikom uređuju se: sadržaj i vrste izleta, studijskih posjeta, ekskurzija, kampovanja/logorovanja, društveno-korisnog učenja, "škole u prirodi", "škole plivanja", "škole skijanja", "škole planinarstva", koncertnih aktivnosti, muzičkih radionica, izložbenih aktivnosti, "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada koje se izvode van ili unutar objekata osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo, načela, ciljevi i zadaci njihove organizacije, pripreme i realizacije, način izbora turističke/putničke agencije neophodne za realizaciju odgojno-obrazovne aktivnosti i izvođača/realizatora/organizatora koncertnih aktivnosti, muzičkih radionica, izložbenih aktivnosti i "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice", sigurnosni i aspekti realizacije evaluacije i izvještavanja o realizaciji predmetnih aktivnosti, načini njihovog finansiranja, prava i obaveze subjekata ovih aktivnosti, nadzor nad istim, te primjena i stupanje na snagu.

(2) Načela, ciljevi, zadaci i standardi utvrđeni ovim pravilnikom, moraju po svom kvalitetu i kvantitetu biti osigurani u punoj mjeri.

Član 2.

(Razlozi donošenja)

Razlozi za donošenje ovog pravilnika objašnjavaju se realnom potrebom reguliranja svih aspekata transparentnije, bolje i sigurnije organizacije i realizacije predmetnih oblika odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: škola).

Član 3.

(Definicija izraza)

Izrazi, u smislu ovog pravilnika, imaju sljedeće značenje:

a) cilj/svrha odgojno-obrazovnog rada, konkretizuje se kroz zadatke i sadržaje, a ostvaruju se kroz ishode učenja određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, a primarno se odnose na strateško opredjeljenje usmjereno ka pripremanju mlade (učeničke) generacije za život prenošenjem i usvajanjem naučnih saznanja, te društvenih normi i vrijednosti;

b) direktor škole je odgovorno lice za realizaciju svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, kao organ rukovođenja škole, čija su prava i obaveze definisane Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 27/24);

¹ Pravilnik je objavljen u „Službenim novinama KS“, broj 34/24 od 29. augusta 2024. godine, a stupio je na snagu 30. augusta 2024. godine. Izmjene i dopune Pravilnika su objavljene u „Službenim novinama KS“, broj 10/25 od 13. marta 2025. godine, stupile su na snagu 14. marta 2025. godine i 45/25 od 13. novembra 2025. godine, a stupile su na snagu 14. novembra 2025. godine.

Radi lakšeg prepoznavanja šta je u izmjenama i dopunama Pravilnika promijenjeno, tekst izmjena i dopuna odštampan je masnim slovima sa naznakom u kojem broju novina je izmjena izvršena.

c) drugi oblici odgojno-obrazovnog rada su poludnevne, višesatne ili jednosatne posjete učenika, u pratnji zaposlenika škole, muzejima, pozorištima, galerijama, bibliotekama, sajmovima knjiga, književnim smotrama, sportsko-rekreativnim i drugim priredbama, svečanostima, kinima i drugim ustanovama i preduzećima u vezi sa obrazovnom djelatnošću, kao i druge aktivnosti koje su planirane godišnjim programom rada škole ili nastavnim planom i programom, radi realizacije specifičnih odgojno-obrazovnih ciljeva i ishoda učenja;

d) Društveno-korisno učenje predstavlja poseban oblik odgojno-obrazovnog rada, planiran Godišnjim programom rada škole, koji uključuje ekološke, humanitarne ili druge aktivnosti usmjerene na pozitivan doprinos zajednici bez sticanja dobiti, s ciljem jačanja svijesti i pozitivnog odnosa učenika prema prirodnom i društvenom ambijentu u kojem živi, te domovini Bosni i Hercegovini u cjelini;

e) ekskurzija predstavlja oblik odgojno-obrazovnog rada koji se ostvaruje kroz višednevna putovanja i boravak učenika osnovne i srednje škole u pratnji zaposlenika škole, koje organizuje i realizuje škola u saradnji sa turističkom agencijom i koja kao takva obavezno uključuje "turistički paket/aranžman", i to radi posjete prirodnim, obrazovnim, kulturnim, sportskim, turističkim i tehničkim odredištima izvan sjedišta škole a u skladu sa zadacima ovog odgojno-obrazovnog oblika rada;

f) Godišnji program rada škole predstavlja dokument koji, po utvrđenoj proceduri, donosi školski odbor na početku svake školske godine, a njime se utvrđuju obaveze škole i rad u cjelini u tekućoj školskoj godini;

g) instruktor plivanja je, u pravilu, lice sa diplomom Fakulteta za tjelesni i zdravstveni odgoj koje angažuje realizator škole plivanja za Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo). Navedeno lice savjesno, stručno i odgovorno realizira programske sadržaje, te za svoj rad odgovara koordinatoru u ime Ministarstva i voditelju škole plivanja kod realizatora škole plivanja;

h) ishodi učenja predstavljaju znanje, vještine i stavove učenika nakon perioda podučavanja i učenja u određenoj nastavnoj predmetnoj oblasti;

i) izlet podrazumijeva jednodnevni zajednički odlazak učenika (ne uključuje noćenje) u pratnji zaposlenika škole, izvan prostorija škole, koji organizuje i realizuje škola samostalno ili u saradnji sa turističkom agencijom radi ispunjavanja određenih odgojno-obrazovnih zadataka na teritoriji Bosne i Hercegovine;

j) izložbene aktivnosti su specifičan obavezujući oblik nastave iz nastavnog predmeta Likovna kultura koji pohađaju učenici devetog razreda osnovnih škola i organizira se i realizira jedanput u toku školovanja, u prvom polugodištu (septembar, oktobar) i drugom polugodištu (mart, april, maj), u objektima od kulturnog značaja i ustanovama kulture u Kantonu Sarajevo, gdje su osigurani optimalni uslovi za rad. Učenici će realizirati pet posjeta u navedenim vremenskim periodima u toku školske godine radnim danima od ponedjeljka do petka (izmjena 10/25);

k) Izvedbeni plan i program predstavlja dokument kojim se operativno razrađuju oblici odgojno-obrazovnog rada sa jasno razrađenim bitnim elementima, kao što su: ciljevi, ishodi učenja zadaci, sadržaji i metode realizacije određenog odgojno- obrazovnog oblika rada, nosioci predviđenih sadržaja i aktivnosti, planirani obuhvat učenika, vremenski okvir, putni pravci sa konačnim odredištem, te drugi bitni elementi za realizaciju;

l) kampovanja/logorovanja su višednevna putovanja i boravak učenika u pratnji zaposlenika škole s ciljem realizacije specifičnih odgojno-obrazovnih ciljeva, koja organizuje i realizuje škola u saradnji sa turističkom agencijom, radi posjete unaprijed utvrđenim prirodnim, kulturnim, sportskim

odredištima izvan sjedišta škole i podrazumijeva boravak pod šatorom, u kamp-kućici, kamp-prikolici i drugoj odgovarajućoj opremi za smještaj na otvorenom prostoru u kampu, u smislu jačanja zdravlja mladih (učenika), povećavanja otpornosti njihovog organizma, razvijanja navika da slobodno vrijeme koriste na svježem vazduhu i da se rekreiraju u prirodi;

m) koncertne aktivnosti predstavljaju specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Muzička/Glazbena kultura koji pohađaju učenici osmih razreda osnovne škole, **a organiziraju se tokom školske godine** u trajanju od 20 časova. Učenici u pratnji nastavnika Muzičke/Glazbene kulture i drugih stručnih osoba prisustvuju koncertima umjetničke, tradicijske muzike, mjuziklima i drugim adekvatnim koncertnim događajima prilagođenim uzrastu učenika (*izmjena 10/25*);

n) kreativna likovna radionica ("škola očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice") je specifičan obavezujući oblik nastave nastavnog predmeta Likovna kultura koji pohađaju učenici devetog razreda osnovnih škola i organizira se i realizira jedanput u toku školovanja, u toku školske godine (septembar - juni). Tehnike koje se primjenjuju na radionicama mogu biti: filigranski zanat, kazandžijski zanat, drvorezbarski zanat, kujundžijski zanat, filcanje vune, tkanje, izrada glinenog posuđa, pirografija, kaligrafija, keranje, vez i zlatovez, pletenje i iluminacija;

o) metoda predstavlja način ostvarivanja ciljeva;

p) muzičke radionice predstavljaju specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Muzička/Glazbena kultura koji pohađaju učenici osmih razreda osnovne škole, **a organizuju se tokom školske godine** u trajanju od 15 časova. Učenici u pratnji nastavnika Muzičke/Glazbene kulture i drugih stručnih osoba prisustvuju radionicama o horskom i orkestarskom stvaralaštvu, tradicijskim instrumentima i narodnim nošnjama, posjećuju muzički/tonski studio i sl (*izmjena 10/25*);

r) nastavnik likovne kulture je lice zaposleno u osnovnoj školi institucije koja realizira navedenu posjetu, likovnu izložbu ili radionicu. O realiziranim aktivnostima nastavnik podnosi detaljan izvještaj direktoru na kraju polugodišta i na kraju nastavne/školske godine u Godišnjem programu rada škole;

s) nastavnik Muzičke/Glazbene kulture je stručno lice zaposleno u osnovnoj školi, a koje organizira, koordinira i/ili realizira navedene specifične oblike nastave Muzičke/Glazbene kulture. O realiziranim aktivnostima nastavnik podnosi detaljan izvještaj direktoru škole na kraju polugodišta i na kraju nastavne/školske godine u Godišnjem programu rada škole;

t) planinarski vodič je lice koje posjeduje važeću licencu Planinarskog saveza Federacije Bosne i Hercegovine;

u) putnička/turistička agencija podrazumijeva pravno lice registrovano za obavljanje turističke djelatnosti, u skladu sa Zakonom o turističkoj djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 32/09), koje se bavi organizovanjem turističkih i poslovnih putovanja i boravaka, posredovanjem i pružanjem svih ostalih usluga u vezi sa turističkim paket/aranžmanom ugovorenih usluga;

v) sadržaj predstavlja građu pomoću koje se ostvaruju ciljevi, zadaci i ishodi učenja određenog oblika odgojno-obrazovnog rada;

z) studijske posjete su jednodnevna ili višednevna putovanja i boravak učenika, u pratnji zaposlenika škole, na unaprijed određenoj destinaciji radi posjete obrazovnim i tehničkim odredištima, koja organizuje i realizuje škola u saradnji sa turističkom agencijom i kao takva obavezno uključuje posebne oblike odgojno-obrazovnog rada učenika i nastavnog osoblja izvan sjedišta škole, radi ostvarivanja pojedinih dijelova nastavnog plana i programa, odnosno usvojenog programa i operativnog plana realizacije odgojno-obrazovnih oblika rada koji su predmet ovog pravilnika;

aa) "škola planinarstva" je specifičan obavezujući oblik nastave iz nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji pohađaju učenici sedmog razreda osnovnih škola i organizira se i realizira u toku nastavne godine, na uređenim planinarskim izletištim i uređenim planinarskim

stazama i objektima u Kantonu Sarajevo, gdje su osigurani optimalni uslovi za rad. Učenici će realizirati minimalno tri jednodnevna izleta u toku školske godine. Rad sa učenicima se realizira po planu i programu osnovne škole za vrijeme radne sedmice (od ponedjeljka do petka);

bb) "škola plivanja" je specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj odnosno Sport koji pohađaju učenici četvrtog razreda osnovne škole jednom u toku školovanja i učenici prvog i drugog razreda gimnazije-sportsko izborno područje (izmjena 45/25);

cc) "škola skijanja" je specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj odnosno Sport koji pohađaju učenici šestog razreda osnovnih škola jednom u toku školovanja i učenici prvog i drugog razreda gimnazije-sportsko izborno područje (izmjena 45/25);

dd) "škola u prirodi" je specifičan obavezujući oblik nastave, koji se realizuje jedanput u toku školske godine, za učenike od II do V razreda osnovne škole jedanput u toku školovanja, a podrazumijeva jednodnevna ili višednevna putovanja i boravak učenika u pratnji zaposlenika škole u prirodnom ambijentu, prilagođen uzrastu učenika s odgovarajućim uslovima zatvorenog i otvorenog prostora za poučavanje i učenje, koja organizuje i realizuje škola u saradnji sa turističkom agencijom i kao takva obavezno uključuje provjeru znanja i iskustva stečenih u učionici kroz primjenu u stvarnoj životnoj sredini;

ee) turistički paket/aranžman je ugovorni posao u kojem školi, kao korisniku usluge putovanja, turistička agencija prodaje ili nudi na prodaju za jedinstvenu unaprijed utvrđenu cijenu najbolje po kvalitetu usluge prijevoza i smještaja, uz uslov da aranžman traje duže od 24 sata ili uključuje barem jedno noćenje, po unaprijed utvrđenom Izvedbenom planu i programu realizacije određenog odgojno-obrazovnog oblika rada koji je predmet ovog pravilnika;

ff) turistički vodič je lice sa odgovarajućim stepenom spreme i odobrenjem od nadležnog organa za bavljanje tom djelatnošću, koje učesnicima, pri realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, pokazuje i stručno objašnjava prirodne ljepote i rijetkosti, kulturno-historijske spomenike, umjetnička djela, etnografske i druge znamenitosti, historijske događaje i legende o tim događajima i licima, društveno političke tokove i događaje, te obrazovna i ekonomska dostignuća mjesta i područja;

gg) turističko mjesto je naseljeno mjesto koje raspolaže prirodnim, obrazovnim, kulturnim, historijskim i drugim znamenitostima od značaja za turizam, kao i objektima i drugim sadržajima primjerenim za smještaj i boravak učesnika određenog oblika odgojno-obrazovnog rada;

hh) učitelj planinarstva je lice koje posjeduje važeću licencu Planinarskog saveza Federacije Bosne i Hercegovine;

ii) ugostiteljske usluge podrazumijevaju usluge pravnih lica (koji ispunjavaju uslove za bavljenje turističkom djelatnošću) u svrhu pripremanja hrane i pružanje usluga prehrane, pripremanje i posluživanje pića i napitaka u objektu i van objekta, te pružanja smještaja u objektima na način predviđen zakonom i propisima koji uređuju tu oblast;

jj) uposlenici škole su stručna lica posredno ili neposredno odgovorna za realizovanje nastavnih planova i programa i obrazovne djelatnosti škole, uključujući i oblike obrazovno-odgojnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a podrazumijeva direktora, nastavno i drugo stručno osoblje definisano Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevo, i

kk) zadaci predstavljaju konkretizaciju ciljeva koje treba ostvariti u odgojno-obrazovnom procesu.

Član 4.

(Zabrana diskriminacije)

(1) Prilikom organiziranja i realiziranja svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, zabranjena je svaka vrsta diskriminacije u skladu sa zakonom (izmjena 10/25).

(2) Riječi i pojmovi koji imaju rodno značenje korišteni u ovom pravilniku odnose se jednako na muški i ženski rod, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu.

DIO DRUGI - OBLICI ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA POGLAVLJE I. NAČELA, CILJEVI, ZADACI I SADRŽAJI

Član 5.

(Načela)

Sve oblike odgojno-obrazovnog rada karakterišu sljedeća načela:

a) opća načela:

- 1) načelo zakonitosti,
- 2) načelo efikasnosti i ekonomičnosti i
- 3) načelo javnosti.

b) specifična odgojno-obrazovna načela:

- 1) humanističko-razvojno načelo,
- 2) načelo profesionalne autonomnosti i stručne odgovornosti i
- 3) načelo uzajamne povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno- obrazovanog rada.

Član 6.

(Opća načela)

(1) Načelo zakonitosti ogleda se u obavezi škole, turističke zajednice i svih subjekata uključenih u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, da postupaju u skladu sa ustavom, međunarodnim dokumentima iz oblasti ljudskih prava, zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.

(2) Načelo efikasnosti i ekonomičnosti ogleda se u obavezi nosioca realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika usmjerenog ka efikasnom ostvarivanju prava i interesa učesnika sa što manje troškova i rizika.

(3) Načelo javnosti se ogleda u obavezi škole, koja obavlja odgojno-obrazovnu djelatnost kao djelatnost od posebnog interesa, da svim zainteresovanim subjektima koji podnesu zahtjev omogući transparentan uvid u postupak planiranja, organizacije i realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika.

Član 7.

(Specifična odgojno-obrazovna načela)

(1) Humanističko-razvojno načelo ogleda se u obavezi škole da, pri realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, osigura zaštitu najboljeg interesa učenika i da vodi brigu usmjerenu ka dobrobiti njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti, kao i obavezi da se ovi oblici zasnivaju na humanističkom pristupu odgoju i obrazovanju uvažavajući stepen razvoja djeteta i specifičnosti razvojnih mogućnosti i pojedinačnih potreba djeteta.

(2) Načelo profesionalne autonomije i stručne odgovornosti ogleda se pravu škole da uživa odgovarajući stepen autonomije, u skladu sa važećim propisima, što podrazumijeva slobodu

pedagoškog rada nastavnika u osmišljavanju i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika.

(3) Načelo uzajamne povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno-obrazovanog rada ogleda se u obavezi škole da, u Izvedbenom planu i programu svih oblika odgojno-obrazovnog rada, osigura proučavanje onih nastavnih sadržaja koji se ne mogu demonstrirati i uspješno tumačiti u učionici, te da učenici neposrednim zapažanjem i potpunim doživljajem stvarnosti, steknu dublja i trajnija znanja i tako ublaže negativne posljedice verbalističke nastave.

Član 8.

(Ciljevi oblika odgojno-obrazovnog rada definirani ovim pravilnikom)

(1) Izleti, studijske posjete, ekskurzije, kampovanja/logorovanja, društveno-korisno učenje, "škola u prirodi", "škola plivanja", "škola skijanja", škola planinarstva, koncertnih aktivnosti, muzičkih radionica, izložbenih aktivnosti, "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada su specifični oblici odgojno-obrazovnog rada koji se realizuju u školi ili izvan školskih prostora.

(2) Ciljevi oblika odgojno-obrazovnog rada iz stava (1) ovog člana su raznovrsni i složeni, u društvenom pogledu su prioritetni i veoma odgovorni, a dijele se na:

a) opće:

1) odgojne,

2) obrazovne i

3) funkcionalne odnosno praktične.

b) posebne odnosno specifične, usmjerene prije svega na usvajanje dijela nastavnog plana i programa kroz:

1) neposredno upoznavanje sa pojavama i odnosima u prirodi i društvenoj sredini,

2) upoznavanje sa prirodno-geografskim obilježjima i historijskim znamenitostima Bosne i Hercegovine, odnosno drugih država u kojima se realizuju pojedini oblici odgojno-obrazovnog rada,

3) sticanje znanja o kulturnom naslijeđu, obrazovnim i privrednim dostignućima koja su u vezi sa djelatnošću škole,

4) posjetu spomenicima svjetske kulture i

5) rekreativno-zdravstveni i socio-psihološki razvoj učenika.

Član 9.

(Opći ciljevi)

(1) Odgojni ciljevi iz člana 8. stav (2) tačka a) alineja 1) ovog pravilnika se odnose na sticanje vrlina i pozitivnih navika, na razvijanje valjanih moralnih shvatanja i usvajanje kulturnog ponašanja, a prvenstveno utiču na voljnu aktivnost učenika, snaže je vrlinama i usmjeravaju prema društveno korisnim djelatnostima i plemenitom postupanju.

(2) Obrazovni ciljevi iz člana 8. stav (2) tačka a) alineja 2) ovog pravilnika se ostvaruju usvajanjem svih onih sadržaja oblika odgojno-obrazovnog rada, koji zahtijevaju izučavanje, razumijevanje i pamćenje, a odnose se na sticanje znanja pomoću raznih metoda i podsticanja slobodnih aktivnosti učenika.

(3) Odgojni i obrazovni ciljevi se uzajamno uslovljavaju i zajednički ostvaruju. Odgoj ima snažnu obrazovnu funkciju, a obrazovanje značajnu odgojnu ulogu.

(4) Funkcionalni odnosno praktični ciljevi iz člana 8. stav (2) tačka a) alineja 3) ovog pravilnika obuhvataju sticanje umijeća, sposobnosti, radnih navika i iskustva koja se mogu primijeniti u neposrednoj životnoj praksi i ogledaju se kroz posebne zadatke da kod učenika razviju moć

zapažanja i upoređivanja, zaključivanja i dokazivanja, apstrakcije i konkretizacije, analize i sinteze s namjerom da se kod učenika probudi smisao za uviđanje bitnih detalja i odnosa, uzročno-posljedičnih veza i funkcija, da se pojača radoznalost, istraživački duh, mašta i kritičnost, razvijanje voljne i stvaralačke aktivnosti učenika.

(5) Funkcionalni ciljevi iz stava (4) ovog člana su bitan uslov za postizanje obrazovnih i odgojnih ciljeva iz st. (1) i (2) ovog člana.

Član 10.

(Zadaci)

(1) Zadaci predstavljaju konkretizaciju ciljeva, koji se ostvaruju realizacijom sadržaja radi ostvarenja ishoda učenja svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, a dijele se na opće i specifične odnosno pojedinačne zadatke.

(2) Opći zadaci su:

- a) materijalni (sticanje znanja, vještina i navika);
- b) odgojni (svestran odgoj) i
- c) formalni (fizički i psihički razvoj).

(3) Specifični odnosno pojedinačni zadaci su:

- a) proučavanje objekata i fenomena u prirodi;
- b) razvijanje interesovanja za prirodu i izgrađivanje ekoloških navika;
- c) upoznavanje načina života i rada stanovnika pojedinih krajeva;
- d) razvijanje pozitivnog odnosa prema:
 - 1) nacionalnim vrijednostima,
 - 2) kulturnim i estetskim vrijednostima,
 - 3) sportskim potrebama i navikama,
 - 4) pozitivnim socijalnim odnosima,
 - 5) shvatanju značaja zdravlja i zdravog stila života i
 - 6) kulturno-historijskom naslijeđu Bosne i Hercegovine.
- e) podsticanje i ispoljavanje pozitivnih emocionalnih doživljaja;
- f) osposobljavanje učenika za ostvarivanje osnovnih ljudskih potreba izvan porodice i
- g) upoznavanje sa novim tehničkim i tehnološkim dostignućima iz oblasti struke koja se izučava u školi.

Član 11.

(Sadržaj)

Sadržaji ovih oblika odgojno-obrazovnog rada realizuju se na osnovu Izvedbenog plana i programa/Odluke nastavničkog vijeća i kao takvi prate sve vidove učenikovog ispoljavanja, pa samim tim predstavljaju solidnu osnovu i jake podstreke za ostvarivanje svih ciljeva iz člana 8. ovog pravilnika i mnogih ciljeva sa područja moralnog, radnog, intelektualnog, estetskog i uopće humanističkog odgoja.

POGLAVLJE II. PODJELA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Obavezni oblici odgojno-obrazovnog rada

Član 12.

(Učešće učenika)

(1) Svi učenici odjeljenja određenog razreda škole, u skladu sa Izvedbenim planom i programom/Nastavnim planom i programom, su obavezni pohađati društveno-korisno učenje, "školu u prirodi", "školu plivanja", "školu skijanja", "školu planinarstva", koncertne aktivnosti, muzičke

radionice, izložbene aktivnosti i "školu očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" kao obavezne specifične oblike nastave koji se realizuju u školi ili izvan školskih prostora.

(2) Ako učenik zbog zdravstvenog stanja ne može sudjelovati u pohađanju društveno-korisnog učenja, "škole u prirodi", "škole plivanja", "škole skijanja", "škole planinarstva", koncertnih aktivnosti, muzičkih radionica, izložbenih aktivnosti i "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" ili bi to sudjelovanje štetilo njegovom zdravlju, može biti oslobođen od navedenih aktivnosti uz prezentiranje nalaza ljekara specijaliste, koji **izdaje zdravstvena ustanova**, a roditelj/staratelj/usvojitelj (u daljem tekstu: roditelj) dostavlja razredniku (*izmjena 10/25*).

(3) Ako učenik iz opravdanih razloga nije učestvovao u pohađanju društveno-korisnog učenja, "škole u prirodi", "škole plivanja", "škole skijanja", "škole planinarstva", koncertnih aktivnosti, muzičkih radionica, izložbenih aktivnosti i "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" roditelj je dužan obavijestiti školu o razlozima izostanka i isti pravdati u skladu s Pravilima škole.

Član 13.

(Pojam društveno-korisnog učenja)

(1) Društveno-korisno učenje predstavlja poseban oblik odgojno-obrazovnog rada, planiran Godišnjim programom rada škole, koji uključuje ekološke, humanitarne ili druge aktivnosti usmjerene na pozitivan doprinos zajednici bez sticanja dobiti, s ciljem jačanja svijesti i pozitivnog odnosa učenika prema prirodnom i društvenom ambijentu u kojem živi, te domovini Bosni i Hercegovini u cjelini.

(2) U osnovnoj školi može se realizovati Društveno-korisno učenje, dok je u srednjoj školi obavezna realizacija Društveno-korisnog učenja i to 40 sati u toku srednjoškolskog obrazovanja za učenike IV stepena, odnosno 30 sati u toku srednjoškolskog obrazovanja za učenike III stepena.

Član 14.

(Uloga i značaj društveno-korisnog učenja)

(1) Društveno-korisno učenje podstiče učenike da razvijaju samosvijest, brigu za druge, da uče ili da sarađuju s drugima, pružaju pomoć drugim ljudima bez obzira na razlike i na taj način doprinose poboljšanju kvaliteta života, aktivnom uključenju obrazovnih ustanova u društvene procese i razvoju humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva.

(2) Društveno-korisno učenje podrazumijeva i učenikovo ulaganje ličnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju aktivnosti za dobrobit drugog lica ili za opću dobrobit.

Član 15.

(Organizator društveno-korisnog učenja i njegove obaveze)

(1) Organizator društveno-korisnog učenja može biti:

- a) škola samostalno ili u saradnji sa subjektima iz tač. b), c), d), e) i f) ovog stava,
- b) svako pravno lice registrovano u skladu sa zakonom,
- c) Kanton,
- d) organi jedinica lokalne samouprave,
- e) udruženja građana i fondacije i
- f) privredna društva.

(2) Zabranjeno je sticanje imovinske ili neke druge koristi za organizatora društveno-korisnog učenja na osnovu društveno-korisnog učenja učenika.

(3) Organizator društveno-korisnog učenja obavezan je:

- a) posvetiti naročitu pažnju odabiru oblika društveno-korisnog učenja i edukaciji učenika koji učestvuju u realizaciji ovog oblika odgojno-obrazovnog rada;
- b) imati u vidu činjenicu da je učešće u ovom obliku odgojno-obrazovnog rada dobrovoljno i uz pisanu saglasnost zakonskog zastupnika učenika;
- c) osigurati učestvovanje maloljetnog učenika isključivo u onim aktivnostima koje su prilagođene njegovom uzrastu, fizičkom, psihičkom i moralnom stepenu razvoja;
- d) da učenike ne raspoređuje na teške fizičke poslove, kao i druge poslove koji bi mogli predstavljati povećan rizik za njihov život, zdravlje, psiho-fizički razvoj, polni integritet i izvršavanje školskih obaveza;
- e) da svaki vid angažmana u društveno-korisnom učenju realizira u vremenu od 7 sati i 30 minuta do 19 sati i 30 minuta;
- f) da upozna učenike sa pisanim pravilima društveno-korisnog učenja koja obavezno sadrže podatke o:
 - 1) organizatoru i planiranom obuhvatu učenika u ovoj aktivnosti,
 - 2) mjestu i dužini trajanja društveno-korisnog učenja,
 - 3) aktivnostima ili uslugama koje će se obavljati u okviru društveno-korisnog učenja,
 - 4) pravima i obavezama učesnika društveno-korisnog učenja, koja uključuju i pravila ponašanja učenika,
 - 5) planiranoj edukaciji za učesnike,
 - 6) ličnoj sigurnosti tokom društveno-korisnog učenja pri odlasku i povratku sa mjesta društveno-korisnog učenja,
 - 7) troškovima u vezi s društveno-korisnim učenjem i načinu njihove nadoknade,
- g) obaveza organizatora je da sva sredstva stečena obavljanjem društveno-korisnog učenja uplati na račun škole, kao namjenski grant, odnosno donaciju.
- (4) Troškove koji nastanu prilikom realizacije društveno-korisnog učenja snosi škola.

Član 16.

(Pojam "škole u prirodi")

(1) "Škola u prirodi" je specifičan obavezujući oblik nastave, koji se organizira i realizuje jedanput u toku školske godine, za učenike od II do V razreda osnovne škole jedanput u toku školovanja, koji pod rukovodstvom nastavnika, svjesno, aktivno i planski stiču znanja, vještine i navike, razvijaju se fizički i psihički, formiraju pogled na svijet, uče se samostalnom učenju, radu i životu uopće.

(2) Odluku u kojem će se razredu realizirati "škola u prirodi" donosi nastavničko vijeće na prijedlog nastavnika u skladu sa Izvedbenim planom i programom.

Član 17.

(Mjesto realizacije "škole u prirodi")

"Škola u prirodi" kao specifičan obavezujući oblik nastave, organizuje se na teritoriji Bosne i Hercegovine ili van granica Bosne i Hercegovine u objektima koji su u vlasništvu Bosne i Hercegovine, u prirodnom ambijentu prilagođenom uzrastu učenika s odgovarajućim uslovima zatvorenog i otvorenog prostora za poučavanje i učenje.

Član 18.

(Uloga i značaj "škole u prirodi")

(1) "Škola u prirodi" je specifičan način izvođenja nastave, kao jedan od oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika, u kojoj dolazi do obrade novih nastavnih sadržaja te provjeravanja znanja i iskustava stečenih u učionici kroz primjenu u stvarnoj životnoj sredini.

(2) Pogodnost ovog oblika nastave jeste lakše i brže učenje, jer ovaj oblik nastave odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima, ciljevima i zadacima, sadržajno i metodički adekvatno pripremljenim.

(3) "Škola u prirodi" kao obavezan segment nastave, u prirodnom ambijentu, osigurava učeniku postizanje takvog cjelovitog i snažnog doživljaja nastavnog sadržaja kroz nastavu, igru, takmičenje, pjesmu, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, mjerenje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o svijetu koji ih okružuje.

(4) "Škola u prirodi" osigurava i efekte u realizaciji nastavnog plana i programa koji doprinose funkcionalnijem korištenju naučenog u životu.

(5) U koncepciji rada "škole u prirodi" posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada gdje učenik, kroz poseban vid druženja sa vršnjacima bez direktnog nadzora roditelja, usvaja:

- a) nova saznanja i osamostaljuje se;
- b) pozitivne higijenske navike;
- c) pravila lijepog ponašanja;
- d) pravila zajedničkog suživota;
- e) uvažavanje različitosti;
- f) pozitivan odnos prema prirodi i sticanje ekoloških navika i
- g) potrebu za zdravim načinom života u smislu prehrane i boravka u prirodi na svježem zraku.

(6) Pravilna demonstracija svih aktivnosti u prirodnim uslovima predstavlja primjeren način za njihovo adekvatno usvajanje, čime se potiče samostalnost učenika, njihova samokritičnost, jačanje samopouzdanja i samoaktualizacije, te učenika vodi na put sazrijevanja.

Član 19.

(Sadržaj, ciljevi i zadaci "škole u prirodi")

(1) U postupku izrade Izvedbenog plana i programa "škole u prirodi" neophodno je opredjeljenje škole usmjereno ka ostvarivanju odgojnih ciljeva i zadataka nastave svakog nastavnog predmeta pojedinačno, kao i sadržaja i oblika cjelokupnog obrazovnog i odgojnog rada.

(2) Organizacija nastave i ukupan boravak u "školi u prirodi" je prvenstveno fleksibilan, što podrazumijeva i paralelno i integrativno izvođenje nastave svih predmeta s obzirom da se za te učenike realizira razredna nastava.

(3) Ovakav izbor nastavnog gradiva i njegovo strukturiranje osigurava povezanost društvenih i prirodnih pojava i poučavanje u prirodi u njenom jedinstvu, s različitih aspekata, korištenjem metodologije aktivnog učenja i metodologije usmjerene na dijete (učenika).

(4) U ukupnom procesu pripreme i realizacije "škole u prirodi", pored utvrđenih općih ciljeva i zadataka u čl. 8., 9. i 10. ovog pravilnika, neophodno je utvrditi i sljedeće ciljeve i zadatke:

a) realizacija odgovarajućih sadržaja nastavnih i vannastavnih aktivnosti iz Nastavnog plana i programa za osnovne škole i vannastavnih aktivnosti u skladu sa programom vannastavnih aktivnosti škole;

b) realizacija nastavnih jedinica prilagođena nastavi u prirodi u skladu sa Nastavnim planom i programom;

- c) sticanje i usvajanje odgojno-obrazovnih, socijalnih, zdravstveno-rekreativnih, psiho-fizičkih sposobnosti učenika i drugih znanja i vještina;
- d) izvođenje nastave u vanškolskim uslovima;
- e) usvajanje znanja i vještina uz korištenje posebnih metoda rada koje se rijetko primjenjuju u učionici;
- f) korelacija nastave iz pojedinih predmeta i njihova tematska povezanost primjerena ambijentu i uzrastu učenika;
- g) prilagođavanje učenika različitim uslovima života i rada;
- h) odgoj u duhu patriotizma, upoznavanja prirodnih ljepota zemlje, prirodnog bogatstva, uslova života i rada naših ljudi;
- i) evidentiranje ukupnog vremena provedenog za svaku aktivnost pri realizaciji nastavnih sadržaja za svaki predmet pojedinačno;
- j) određivanje vremena i prostora za ostvarivanje određenih sadržaja poslije uvida u sve mogućnosti koje pružaju s ciljem da budu najpogodniji i najkorisniji za realizaciju;
- k) stvaranje uslova za siguran i zdrav boravak učenika i održavanje ugodnog raspoloženja;
- l) naučiti učenike pravilima ponašanja u prirodi i poštovanju prirodnih pojava;
- m) razvijanje kolektivizma, tačnosti, urednosti, druželjubivosti i discipline kod učenika;
- n) bolje upoznavanje učenika i njihovih navika tokom odvojenosti od porodice;
- o) saznavanje, učenje posmatranjem, istraživanjem i praktičnim djelovanjem i
- p) utvrđivanje pravila odijevanja, kao dio pripreme za istraživanje u prirodi, koja se odnose na izbor odgovarajuće obuće i odjeće koja je komotna i pokriva/štiti tijelo.

Član 20.

(Pojam, vrijeme, mjesto realizacije i dužina trajanja "škole plivanja")

(1) "Škola plivanja" je specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj odnosno Sport koji pohađaju učenici četvrtog razreda osnovne škole jednom u toku školovanja i učenici prvog i drugog razreda gimnazije-sportsko izbornog područje.

(2) "Škola plivanja" se organizira i realizira u zatvorenim bazenima na području Kantona Sarajevo, koji osiguravaju optimalne uslove za rad.

(3) "Škola plivanja" se organizira u toku nastavne godine za vrijeme radne sedmice (od ponedjeljka do petka) u smjenama od po pet radnih dana (5 x po 120 minuta) za svakog učenika četvrtog razreda osnovne škole, odnosno u smjenama od po pet radnih dana (5 x po 120 minuta) u prvom polugodištu i u smjenama od po pet radnih dana (5 x po 120 minuta) u drugom polugodištu za svakog učenika prvog i drugog razreda gimnazije-sportsko izbornog područje, uz prisustvo nastavnika razredne nastave, odnosno predmetne nastave i instruktora škole plivanja.

(4) Instruktor "škole plivanja" vrši edukaciju učenika četvrtog razreda osnovne škole, u pravilu, za grupu od petero djece.

(5) U gimnaziji-sportsko izbornog područje "škola plivanja" može se organizovati u blok časovima uz angažovanje jednog instruktora "škole plivanja" po odjeljenju (izmjena 45/25).

Član 21.

(Realizatori "škole plivanja")

(1) Institut planira i koordinira realizaciju "škole plivanja" (izmjena 10/25).

(2) U procesu realizacije "škole plivanja" u pratnji učenika iz njihovog odjeljenja učestvuje nastavnik razredne nastave odnosno predmetne nastave u skladu sa opisom poslova nastavnika u okviru radne sedmice i Odlukom o pedagoškim standardima i normativima za

odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 3/25 i 29/25) i instruktor "škole plivanja" (izmjena 45/25).

(3) Škola plivanja se realizira u grupama prema rasporedu i planu koji je pripremio Institut.

(4) U budžetu Kantona Sarajevo osiguravaju se sredstva za realizaciju "škole plivanja" (izmjena 10/25).

(5) Nakon realizacije "škole plivanja" Institut vrši evaluaciju realizacije "škole plivanja", o čemu Izvještaj dostavlja Ministarstvu (izmjena 10/25).

(6) Izvještaj iz stava (5) ovog člana obavezno sadrži eventualne prijedloge za unaprijeđenje "škole plivanja" (izmjena 10/25).

Član 22.

(Uloga i značaj "škole plivanja")

(1) "Škola plivanja" je specifičan način izvođenja nastave, kao jedan od oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, usmjeren na sticanje motoričkih znanja i vještina, te stvaranju navike bavljenja motoričkim aktivnostima učenika.

(2) Plivanje je sport koji se može svesti u motoričke aktivnost pomoću kojih se u značajnoj mjeri utiče na optimalan rast i razvoj učenika, a koji se kasnije jednostavno može koristiti u svrhu prevencije i korekcije stanja lošeg držanja tijela, pretilosti te drugih bolesti koje se mogu izliječiti.

(3) Pogodnost ovog oblika nastave jeste lakše i brže sticanje vještina jer ovaj oblik nastave odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima, ciljevima i zadacima, sadržajno i metodički adekvatno pripremljen.

(4) Ovaj oblik nastave, zahvaljujući optimalnim uslovima, omogućava kvalitetnu edukaciju i pohađanje obuke plivanja te kod učenika razvija i potiče brigu i odgovornost ka vlastitom zdravlju, usmjerava ih na **bavljenje sportom, preventivno** utiče na potencijalne nezgode kod boravka u blizini rijeka, jezera i mora (izmjena 10/25).

(5) U koncepciji rada "škole plivanja" posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada gdje učenik, kroz poseban vid druženja sa vršnjacima bez direktnog nadzora roditelja, usvaja i razvija:

- a) nova saznanja i osamostaljuje se;
- b) pozitivne higijenske navike;
- c) pravila ponašanja na javnim kupalištima;
- d) samopouzdanje usvajanjem novih vještina;
- e) pozitivan stav prema vrijednostima plivanja i vrijednostima vodenih sportova;
- f) jačanje imunih sistema organizma;
- g) motorička znanja i vještine;
- h) pravila zajedničkog suživota odnosno socijalizacije;
- i) uvažavanje različitosti;
- j) pozitivan odnos prema vodi, kao značajnom prirodnom resursu te sticanje ekoloških navika i
- k) potrebu za zdravim načinom života u smislu poticanja pravilnog rasta i razvoja učenika.

(6) Pravilna demonstracija svih aktivnosti u zatvorenom bazenu predstavlja primjeren način za adekvatno usvajanje za život važnog, motoričkog znanja i razvijanje cjelokupnog antropološkog statusa (morfološke zakonitosti), motoričke i funkcionalne sposobnosti, konativne (voljne) osobine i kognitivne (saznajne) sposobnosti jačanje samopouzdanja i samokritičnosti, te učenika vodi na put sazrijevanja.

Član 23.

(Sadržaj, ciljevi i zadaci "škole plivanja")

Nastavnim planom i programom utvrđuju se odgojni ciljevi i zadaci nastave nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj **odnosno Sport**, te sadržaji i oblici cjelokupnog nastavnog i odgojnog rada (*izmjena 45/25*).

Član 24.

(Pojam, vrijeme, mjesto realizacije i dužina trajanja "škole skijanja")

(1) "Škola skijanja" je specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj **odnosno Sport** koji pohađaju učenici šestog razreda osnovne škole jednom u toku školovanja i učenici prvog i drugog razreda gimnazije-sportsko izborno područje u zimskom periodu u toku nastavne godine po utvrđenom Nastavnom planu i programu **odnosno predmetnom kurikulumu**, na uređenim skijaškim stazama na području Kantona Sarajevo gdje su osigurani optimalni uslovi za rad u prirodnom ambijentu prilagođenom uzrastu učenika sa odgovarajućim uslovima za poučavanje i učenje osnova skijanja **odnosno napredne "škole skijanja"** (*izmjena 45/25*).

(2) "Škola skijanja" se organizira u smjenama od po pet dana za svakog učenika i realizira po planu i programu "škole skijanja" za vrijeme radne sedmice, u pravilu od ponedjeljka do petka (od 8 h do 14 h), gdje je odstupanje moguće u slučajevima neadekvatnih vremenskih prilika (*izmjena 45/25*).

(3) Ukoliko nije moguće realizirati "školu skijanja" zbog neadekvatnih vremenskih prilika, Institut će predložiti i koordinirati zamjensku aktivnost u toku nastavne godine, a koju Ministarstvo odobrava i za koju definiše obaveze svih sudionika prilikom realizacije odobrene zamjenske aktivnosti (*izmjena 10/25*).

Član 25.

(Realizatori "škole skijanja")

(1) Institut planira i koordinira realizaciju "škole skijanja", te za potrebe realizacije "škole skijanja" osigurava uređene skijaške staze u Kantonu Sarajevo shodno članu 24. stav (1) ovog pravilnika (*izmjena 10/25*).

(2) U procesu realizacije "škole skijanja" obavezno je prisustvo i učešće jednog nastavnika Tjelesnog i zdravstvenog odgoja **odnosno Sporta po odjeljenju** (*izmjena 45/25*).

(3) U procesu realizacije "škole skijanja", pored nastavnika iz stava (2) ovog člana učestvuju i nastavnici Tjelesnog i zdravstvenog odgoja **odnosno Sporta** iz ostalih osnovnih i srednjih škola sa područja Kantona Sarajevo u skladu sa opisom poslova nastavnika u okviru 40-satne radne sedmice i Odlukom o pedagoškim standardima i normativima za odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi, te lica sa diplomom fakulteta za sport i tjelesni odgoj koja se nalaze na evidenciji Javne ustanove "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" (*izmjena 45/25*).

(4) Škola je dužna naći zamjenu za nastavnika koji je u pratnji učenika u toku "škole skijanja", kako se ne bi ometao redovan nastavni proces u školi.

(5) U budžetu Kantona Sarajevo osiguravaju se sredstva za realizaciju "škole skijanja" (*izmjena 10/25*).

(6) Ministarstvo realizira javnu nabavku prevoza za sve učenike koji sudjeluju u "školi skijanja" (*izmjena 10/25*).

(7) Nakon realizacije "škole skijanja" Institut vrši evaluaciju realizacije "škole skijanja", o čemu Izvještaj dostavlja Ministarstvu (*izmjena 10/25*).

(8) Izvještaj iz stava (7) ovog člana obavezno sadrži eventualne prijedloge za unaprijeđenje "škole skijanja" (izmjena 10/25).

Član 26.

(Uloga i značaj "škole skijanja")

(1) "Škola skijanja" je specifičan način realiziranja nastave, usvajanja nastavnih sadržaja te provjeravanja znanja i iskustava stečenih kroz primjenu u stvarnoj životnoj sredini (prirodi).

(2) Ovaj oblik nastave ima za cilj lakše i brže učenje osnova skijanja, jer odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima, ciljevima i zadacima, metodički adekvatno pripremljenim.

(3) "Škola skijanja" je obavezan segment nastave, u prirodnom ambijentu, osigurava učeniku postizanje cjelovitog i snažnog doživljaja nastavnog sadržaja kroz nastavu, kretanje, igru, takmičenje, pjesmu, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, mjerenje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o svijetu koji ih okružuje.

(4) U koncepciji rada "Škole skijanja" posebnu ulogu imaju odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada, gdje učenik, kroz poseban vid druženja sa vršnjacima bez direktnog nadzora roditelja, usvaja:

- a) nova saznanja i vještine;
- b) osnovne navike osamostaljivanja;
- c) pozitivan odnos prema prirodi i sticanje ekoloških navika;
- d) pozitivne higijenske navike;
- e) pravila lijepog ponašanja i životne etike;
- f) pravila zajedničkog suživota, usmjerenosti jednih na druge;
- g) uvažavanje različitosti (rasa, pol, religija, zdravstveni status, inkluzija, fizičke i mentalne predispozicije) i
- h) potrebu za zdravim načinom života i boravka u prirodi, na svježem zraku.

Član 27.

(Sadržaj, ciljevi i zadaci "škole skijanja")

(1) Osnovni cilj "škole skijanja" je da svaki učenik šestog razreda osnovne škole u Kantonu Sarajevo boravi u prirodi i aktivno učestvuje u edukaciji osnova skijanja, kako bi se stekle vještine i znanja koja će uticati da učenici ovladaju elementarnim znanjem iz skijanja. Ovaj vid aktivnosti **je alat** u odgoju, obrazovanju i očuvanju zdravlja (izmjena 10/25).

(2) Nastavnim planom i programom utvrđuju se odgojni ciljevi i zadaci nastave nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj, te sadržaji i oblici cjelokupnog nastavnog i odgojnog rada.

(3) Organizacija nastave i ukupnih aktivnosti u "školi skijanja" je fleksibilna, te kao takva predstavlja nastavu iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj. Zbog svoje multidisciplinarnosti podrazumijeva vezu sa drugim predmetima iz nastavnog plana i programa.

(4) Izbor nastavnog gradiva u "školi skijanja" i njegovo strukturiranje osigurava povezanost društvenih i prirodnih pojava, poučavanje u prirodi u njenom jedinstvu, sa različitim aspektima korištenjem metodologije aktivnog učenja i metodologije usmjerene na učenika.

Član 28.

(Pojam, vrijeme, mjesto realizacije i dužina trajanja "škole planinarstva")

(1) "Škola planinarstva" je specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj koji pohađaju učenici sedmog razreda osnovne škole i organizira se i realizira jedanput u toku školovanja, u toku nastavne godine po utvrđenom Nastavnom planu i programu.

(2) "Škola planinarstva" se realizira na uređenim planinarskim izletištim i uređenim planinarskim stazama i objektima na području Kantona Sarajevo i neposrednoj blizini Kantona Sarajevo u prirodnom ambijentu prilagođenom uzrastu učenika sedmog razreda osnovne škole sa odgovarajućim uslovima zatvorenog (planinarski objekti) i otvorenog prostora (planinarski putevi, staze, uređena izletišta) za poučavanje i učenje.

(3) Nastava se realizira tokom minimalno tri jednodnevna izleta na destinacijama u Kantonu Sarajevo, koji se realiziraju radnim danima u toku nastavne godine.

Član 29.

(Realizatori "škole planinarstva")

(1) **Institut planira i koordinira realizaciju "škole planinarstva", te za potrebe realizacije "škole planinarstva" osigurava uređena planinarska izletišta i planinarske staze shodno članu 28. stav (1) ovog pravilnika, kao i licencirane planinarske vodiče i licencirane učitelje planinarstva u skladu sa stavom (3) ovog člana (izmjena 10/25).**

(2) U procesu realizacije "škole planinarstva", u pravilu obavezno je prisustvo i učešće jednog nastavnika Tjelesnog i zdravstvenog odgoja po odjeljenju.

(3) U realizaciji "škole planinarstva" pored nastavnika iz stava (2) ovog člana u realizaciji učestvuju licencirani planinarski vodiči i licencirani učitelji planinarstva i nastavnici voditelji planinarskih sekcija u osnovnim školama.

(4) **U budžetu Kantona Sarajevo osiguravaju se sredstva za realizaciju "škole planinarstva" (izmjena 10/25).**

(5) **Ministarstvo realizira javnu nabavku prevoza za sve učenike koji sudjeluju u "školi planinarstva" (izmjena 10/25).**

(6) **Nakon realizacije "škole planinarstva" Institut vrši evaluaciju realizacije "škole planinarstva", o čemu Izvještaj dostavlja Ministarstvu (izmjena 10/25).**

(7) **Izvještaj iz stava (6) ovog člana obavezno sadrži eventualne prijedloge za unaprijeđenje "škole planinarstva" (izmjena 10/25).**

Član 30.

(Uloga i značaj "škole planinarstva")

(1) "Škola planinarstva" je specifičan način realiziranja nastave usvajanja nastavnih sadržaja te provjeravanja znanja i iskustava stečenih kroz primjenu u stvarnoj životnoj sredini (prirodi).

(2) Ovaj oblik nastave ima za cilj lakše i brže učenje, jer odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima, ciljevima i zadacima, metodički adekvatno pripremljenim.

(3) "Škola planinarstva" kao obavezan segment nastave, u prirodnom ambijentu, osigurava učeniku postizanje cjelovitog i snažnog doživljaja nastavnog sadržaja kroz nastavu, kretanje, igru, takmičenje, pjesmu, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, mjerenje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o svijetu koji ih okružuje.

(4) U koncepciji rada "škole planinarstva" posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada gdje učenik, kroz poseban vid druženja sa vršnjacima bez direktnog nadzora roditelja, usvaja:

- a) nova saznanja i vještine i osamostaljuje se;
- b) pozitivan odnos prema prirodi i sticanje ekoloških navika;
- c) pozitivne higijenske navike;
- d) pravila lijepog ponašanja, planinarske etike koja je i životna etika;
- e) pravila zajedničkog suživota, usmjerenosti jednih na druge;
- f) uvažavanje različitosti (rasa, pol, religija, zdravstveni status, inkluzija, fizičke i mentalne predispozicije) i
- g) potrebu za zdravim načinom života u smislu prehrane i boravka u prirodi na svježem zraku.

Član 31.

(Sadržaj, ciljevi i zadaci "škole planinarstva")

(1) Osnovni cilj "škole planinarstva" je da svaki učenik sedmog razreda osnovne škole u Kantonu Sarajevo boravi u prirodi i prođe osnovni program izletničkog planinarenja, kako bi se stekle vještine i znanja koja će uticati da učenici zavole ovaj vid aktivnosti koji je izvrstan alat u odgoju, obrazovanju i očuvanju zdravlja.

(2) Nastavnim planom i programom utvrđuju se odgojni ciljevi i zadaci nastave nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj, te sadržaji i oblici cjelokupnog nastavnog i odgojnog rada.

(3) Organizacija nastave i ukupnih aktivnosti u "školi planinarstva" je fleksibilana, predstavlja nastavu iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj i podrazumijeva zbog svoje multidisciplinarnosti vezu sa drugim predmetima iz Nastavnog plana i programa za sedmi razred.

(4) Izbor nastavnog gradiva u "školi planinarstva" i njegovo strukturiranje osigurava povezanost društvenih i prirodnih pojava i poučavanje u prirodi u njenom jedinstvu s različitim aspektima korištenjem metodologije aktivnog učenja i metodologije usmjerene na učenika.

Član 32.

(Pojam koncertnih aktivnosti)

Koncertne aktivnosti predstavljaju specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Muzička/Glazbena kultura koji pohađaju učenici osmih razreda osnovne škole, **a organiziraju se tokom školske godine** u trajanju od 20 časova (*izmjena 10/25*).

Član 33.

(Mjesto realizacije)

(1) Koncertne aktivnosti kao specifični obavezujući oblik nastave iz predmeta Muzička/Glazbena kultura, organizuju se prema Nastavnom planu i programu **nastavnog predmeta** Muzička/Glazbena kultura, u odgovarajućim odgojno-obrazovnim i kulturno-umjetničkim ustanovama na teritoriji Kantona Sarajevo, koje osiguravaju optimalne uslove za rad i ambijent prilagođen uzrastu učenika (muzička škola, pozorište, koncertna dvorana, muzej, svečana školska sala za priredbe i sl.) (*izmjena 10/25*).

(2) **Koncertne aktivnosti realiziraju se u saradnji sa ustanovama kulture u Kantonu Sarajevo i drugim kulturnim organizacijama** (*izmjena 10/25*).

Član 34.

(Uloga i značaj koncertnih aktivnosti)

(1) Koncertne aktivnosti, kao jedan od specifičnih obavezujućih oblika nastave predmeta Muzička/Glazbena kultura i predmet ovog pravilnika, predstavlja specifičan način realizacije nastave usmjeren na sticanje i proširivanje znanja o različitim muzičkim formama kroz praktične i ogledne sadržaje raznih muzičkih predstava te dugoročnog sticanja navika posjećivanja koncerata.

(2) Pogodnost ovog oblika nastave jeste efikasnije korištenje raznih izvora znanja zadovoljavajući isto tako raznovrsne potrebe i interese učenika u muzici, a podrazumijeva temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima/ishodima učenja metodički adekvatno pripremljen.

(3) Ovaj oblik nastave, zahvaljujući optimalnim uslovima, omogućava kvalitetniju opću muzičku edukaciju te kod učenika razvija estetski ukus i usmjerava ih na bavljenje muzikom, kao i korištenje resursa raznih ustanova kulture i umjetnosti.

(4) Osnovni cilj koncertnih aktivnosti je da svaki učenik osmog razreda osnovne škole u Kantonu Sarajevo posjeti organizirane koncerte u školi i izvan škole. Ovakav vid aktivnosti je karakterističan oblik rada kojim se učenicima omogućuju trajnija znanja i jačanje svijesti o muzici kao umjetnosti, ali i nauci.

(5) U koncepciji rada koncertnih aktivnosti posebnu ulogu imaju odgojno-obrazovna i umjetnička komponenta cjelokupnog rada gdje učenik:

- a) stiče nova saznanja, samopouzdanje i samostalnost,
- b) poštuje pravila ponašanja na javnim mjestima i ustanovama kulture,
- c) formira pozitivan stav prema umjetničkim i muzičkim vrijednostima,
- d) kritički promišlja i uvažava drugog i drugačijeg,
- e) stiče naviku za kontinuiranim posjetama koncertima.

Član 35.

(Sadržaj i ishodi učenja koncertnih aktivnosti)

Nastavnim planom i programom utvrđuju se odgojni ciljevi i zadaci nastave nastavnog predmeta Muzička/Glazbena kultura, te sadržaji i oblici cjelokupnog nastavnog i odgojnog rada.

Član 36.

(Organizatori i realizatori koncertnih aktivnosti)

U organizaciji i realizaciji nastavnih obaveza koncertnih aktivnosti učestvuje nastavnik Muzičke/Glazbene kulture, a prema dogovoru i u skladu s temom i sadržajem navedene aktivnosti mogu se uključiti i nastavnici drugih predmeta prema odluci direktora škole (*izmjena 10/25*).

Član 37.

(Pojam muzičke radionice)

(1) Muzičke radionice predstavljaju specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Muzička/Glazbena kultura koji pohađaju učenici osmih razreda osnovne škole, a organizuju se tokom školske godine u trajanju od 15 časova.

(2) Učenici u pratnji nastavnika Muzičke/Glazbene kulture i drugih stručnih osoba prisustvuju radionicama o horskom i orkestarskom stvaralaštvu, tradicijskim instrumentima, posjećuju muzički/tonski studio i sl. (*izmjena 10/25*).

Član 38.

(Mjesto realizacije)

Muzičke radionice kao specifični oblik nastave iz predmeta Muzička/Glazbena kultura, organizuju se prema Nastavnom planu i programu nastavnog predmeta Muzička/Glazbena kultura, u odgovarajućim odgojno-obrazovnim i kulturno-umjetničkim ustanovama na teritoriji Kantona Sarajevo, koje osiguravaju optimalne uslove za rad i ambijent prilagođen uzrastu učenika (muzička škola, pozorište, koncertna dvorana, muzej, svečana školska sala za priredbe i sl.).

Član 39.

(Uloga i značaj muzičkih radionica)

(1) Muzičke radionice predstavljaju specifičan način realiziranja nastave u ostvarivanju postavljenih ishoda učenja predmeta Muzička kultura. Ovaj oblik nastave ima za cilj lakše, brže, kreativnije učenje pojedinih **izražajnih elemenata u muzici razvijajući** ključne kompetencije (izmjena 10/25).

(2) Muzičke radionice su obavezan segment nastave koji osigurava učeniku postizanje cjelovitog i snažnog doživljaja muzike putem izvedbe muzičkih sadržaja na javnim priredbama/nastupima/koncertima u školi i izvan nje.

(3) U koncepciji rada muzičke radionice posebnu ulogu imaju odgojno-obrazovna i umjetnička komponenta cjelokupnog rada, gdje učenik:

- a) stiče saznanja, samopouzdanje i samostalnost;
- b) uči posmatranjem, istraživanjem i praktičnim djelovanjem;
- c) poštuje pravila ponašanja na javnim mjestima i ustanovama kulture;
- d) formira pozitivan stav prema umjetničkim i tradicijskim muzičkim vrijednostima;
- e) kritički promišlja i uvažava drugog i drugačijeg;
- f) prihvata pravila suživota, inkluzivnog okruženja, usmjerenosti jednih na druge i
- g) izražava potrebu za kreativnim stvaranjem, izražavanjem i javnim predstavljanjem.

Član 40.

(Sadržaj i cilj muzičkih radionica)

(1) Osnovni cilj muzičkih radionica je da svaki učenik osmog razreda osnovne škole u Kantonu Sarajevo aktivno učestvuje u realizaciji kreativnih sadržaja muzičkih radionica (posjete probama izvođačkih ansambala i aktivno učestvovanje u istim u skladu s uzrastom i interesima, muzičke improvizacije - sviranje, pjevanje, učešće u izradi narodnih nošnji i sl.) ostvarujući pojedina načela koja doprinose razvoju ljubavi i interesa prema sadržajima muzičke baštine BiH, ali i šire. Ovaj vid aktivnosti je poželjan alat u odgoju i obrazovanju, razvoju i jačanju kreativnosti te ličnog i nacionalnog identiteta.

(2) Izbor sadržaja u muzičkim radionicama i njihovo strukturiranje osigurava povezanost umjetničkih, ali i društvenih i prirodnih pojava, poučavanje s različitih aspekata korištenjem metoda aktivnog učenja. Navedena multidisciplinarnost podrazumijeva povezivanje s drugim nastavnim predmetima koji se podučavaju i uče u osmom razredu osnovne škole.

Član 41.

(Organizatori i realizatori muzičkih radionica)

(1) Nastavnik koji realizira nastavu iz nastavnog predmeta Muzička/Glazbena kultura u procesu organizacije i realizacije muzičkih radionica bit će odgovoran za organizaciju i implementaciju aktivnosti predviđenih u sklopu programa.

(2) U realizaciji muzičkih radionica pored nastavnika Muzičke/Glazbene kulture mogu učestvovati i nastavnici drugih predmeta (izmjena 10/25).

(3) U realizaciji muzičkih radionica pored nastavnika mogu učestvovati i studenti Univerziteta u Sarajevu - Muzičke akademije, nastavnici/profesori muzičkih škola (osnovnih i srednje) u Kantonu Sarajevo, voditelji adekvatnih odjela u **kulturno umjetničkom društvu**, kustosi i saradnici u muzejima na odjelima za materijalnu i duhovnu kulturu, inženjeri zvuka i sl (izmjena 10/25).

Član 42.

(Pojam izložbenih aktivnosti)

(1) Izložbene aktivnosti su specifičan obavezujući oblik nastave iz predmeta Likovna kultura koje pohađaju učenici devetog razreda osnovne škole i organiziraju se u skladu s Nastavnim planom i programom.

(2) Izložbene aktivnosti se organiziraju u trajanju od četrnaest (14) školskih časova za svako odjeljenje devetog razreda po planu i programu koji je sačinio nastavnik Likovne kulture.

Član 43.

(Mjesto realizacije)

Izložbene aktivnosti se realiziraju na području Kantona Sarajevo u ambijentu prilagođenom uzrastu učenika (galerija, pozorište, muzeji, dvorane i školski prostor).

Član 44.

(Uloga i značaj izložbenih aktivnosti)

(1) Izložbena aktivnost je specifičan način realiziranja nastave u ostvarivanju postavljenih odgojno-obrazovnih ishoda učenja nastavnog predmeta Likovna kultura.

(2) Ovaj oblik nastave ima za cilj upoznavanje galerijskih i muzejskih aktivnosti, jer se zasniva na temeljito planiranim aktivnostima izvan učionice, s jasno osmišljenim nastavnim sadržajima/ ishodima učenja, koji su metodički adekvatno pripremljeni.

(3) Izložbena aktivnost je obavezan segment nastave koji osigurava učeniku postizanje cjelovitog i snažnog doživljaja likovnih djela putem posmatranja i analiziranja djela na izložbama u školi i izvan škole.

(4) U koncepciji rada izložbenih aktivnosti posebnu ulogu imaju odgojna i umjetnička komponenta procesa učenja i podučavanja, gdje učenik:

- a) stiče nova saznanja i vještine;
- b) upoznaje se sa starim - zaboravljenim i primijenjenim tehnikama;
- c) uči o svojoj tradiciji i kulturnoj baštini;
- d) izražava senzibilitet prema estetskim vrijednostima;
- e) primijenjuje pravila ponašanja u kulturnim i javnim ustanovama;
- f) opisuje kako njegovati muzejske postavke i
- g) uvažava različitosti (rasa, pol, religija, zdravstveni status, inkluzija, fizičke i mentalne predispozicije).

Član 45.

(Sadržaj i cilj izložbenih aktivnosti)

(1) Osnovni cilj izložbenih aktivnosti je da svaki učenik devetog razreda osnovne škole u Kantonu Sarajevo posjeti muzeje, izložbe, pozorišta, ateljee umjetnika i učestvuje u organizaciji izložbenih aktivnosti u školi. Ovaj vid aktivnosti je izvrstan alat u odgoju, obrazovanju i jačanje svijesti o umjetnosti.

(2) Nastavnim planom i programom utvrđuju se odgojni ciljevi i zadaci nastave nastavnog predmeta Likovna kultura, te sadržaji i oblici cjelokupnog nastavnog i odgojnog rada.

(3) Organizacija nastave i ukupnih aktivnosti je fleksibilna, te kao takva predstavlja nastavu iz nastavnog predmeta Likovna kultura. Zbog svoje multidisciplinarnosti podrazumijeva vezu sa drugim nastavnim predmetima devetog razreda.

Član 46.

(Organizatori i realizatori izložbenih aktivnosti)

(1) Nastavnik koji realizira nastavu iz nastavnog predmeta Likovna kultura u procesu organizacije i realizacije izložbene aktivnosti bit će odgovoran za organizaciju i implementaciju aktivnosti predviđenih u sklopu programa.

(2) U organizaciji i realizaciji izložbene aktivnosti pored nastavnika Likovne kulture učestvuju i nastavnici Muzičke kulture, Bosanskog jezika i književnosti, Hrvatskog jezika i književnosti, Srpskog jezika i književnosti, Tehničke kulture, Informatike iz škola sa područja Kantona Sarajevo.

Član 47.

(Pojam "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice")

(1) "Škola očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" je specifičan obavezujući oblik nastave iz nastavnog predmeta Likovna kultura koje pohađaju učenici devetog razreda osnovne škole i organiziraju se u skladu s Nastavnim planom i programom.

(2) Kreativne radionice se organiziraju u trajanju od dvadeset (20) školskih časova - 180 minuta ili 4 školska časa po radionici za svakog učenika devetog razreda osnovne škole uz prisustvo nastavnika likovne kulture za vrijeme radne sedmice u pravilu od ponedjeljka do petka, što je ukupno na nivou školske godine po 5 radionica. Realizira jedanput u toku osnovnoškolskog obrazovanja, u prvom polugodištu (septembar, oktobar, novembar i decembar) i drugom polugodištu (februar, mart, april, maj). Nakon završetka aktivnosti se pravi refleksija kroz izložbu u školi.

Član 48.

(Mjesto realizacije)

Škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice realizira se u odgovarajućim ustanovama na teritoriji Kantona Sarajevo, koji osiguravaju optimalne uslove za rad.

Član 49.

(Uloga i značaj "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice")

(1) "Škola očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" je specifičan način realiziranja nastave usvajanja znanja i vještina kroz nastavne sadržaje/ishode učenja.

(2) Ovaj oblik nastave ima za cilj lakše i brže učenje, jer odražava temeljito planiranje aktivnosti izvan učionice, s jasno osmišljenim sadržajima/ishodima učenja koji su metodički adekvatno pripremljeni.

(3) "Školu očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz posjete i kreativne radionice" kao obavezan segment nastave, u kulturnom i tradicionalnom ambijentu, osigurava učeniku postizanje cjelovitog i snažnog doživljaja nastavnog sadržaja i ostvarivanje ishoda učenja kroz radionice, kretanje, igru, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o svijetu koji ih okružuje.

(4) Temeljni principi učenja umjetničkog područja su:

a) razvijanje kreativnosti i kritičkog mišljenja kod učenika kao metakompetencija neophodnih za njihovu kvalitetnu integraciju u savremeno društvo i nošenje sa složenim zahtjevima savremenog života;

b) razvijanje opažaja, usvajanje vizualnog/likovnog jezika, kao preduslova vizualne pismenosti;

c) praktično i teorijsko upoznavanje likovnih tehnika i alata;

d) poticanje na praćenje i učestvovanje u kulturnim i umjetničkim događajima, upoznavanje s različitim kulturnim institucijama;

e) razvijanje pozitivnog stava prema kulturnoj baštini, ističe se uloga likovne umjetnosti i stvaralaštva u oblikovanju osobnog identiteta učenika, identiteta njegove uže i šire zajednice te u širem društvenom kontekstu i

f) razumijevanje i njegovanje multikulturalnosti kao vrijednosti u savremenim globalizacijskim procesima.

Član 50.

(Sadržaj i cilj "škola očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice")

(1) Osnovni cilj "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz posjete i kreativne radionice" je da svaki učenik devetog razreda osnovne škole u Kantonu Sarajevo učestvuje u programu škole kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice kako bi se stekla nova znanja i vještine, obogatili svoj kreativni rad te će uticati na formiranje pozitivnog stava učenika prema ovim aktivnostima kao poželjnom alatu u odgoju, obrazovanju i očuvanju kulturne baštine.

(2) Organizacija nastave i ukupnih aktivnosti u "Školi kulturne baštine i tradicije kroz posjete i kreativne radionice" je fleksibilana, predstavlja nastavu iz nastavnog predmeta Likovna kultura i podrazumijeva zbog svoje multidisciplinarnosti vezu sa drugim nastavnim predmetima koji se uče i podučavaju za deveti razred.

Član 51.

(Organizatori i realizatori "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz posjete i kreativne radionice")

(1) Nastavnik koji realizira nastavu iz nastavnog predmeta Likovna kultura u procesu organizacije i realizacije "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" bit će odgovoran za organizaciju i implementaciju aktivnosti predviđenih u sklopu programa.

(2) U organizaciji i realizaciji "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" pored nastavnika Likovne kulture učestvuju i drugi nastavnici iz škola sa područja Kantona Sarajevo (izmjena 10/25).

Član 52.

(Planiranje i realizacija)

Raniji stav (1) brisan („Službene novine KS“, broj 10/25).

(2) Obaveza osnivača škola kao ustanova je planiranje i osiguranje sredstva za realizaciju ovih obavezujućih oblika nastave uz puno poštivanje odredbi ovog pravilnika.

(3) Škola je dužna da finansira iz svog budžeta: koncertne aktivnosti, muzičke radionice, izložbene aktivnosti i "školu očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" odnosno kupovinu karata za koncerte, muzeje, pozorišta, galerije itd. i ukoliko je potrebno da obezbijedi usluge prevoza.

(4) Škola je obavezna da redovno vrši servisiranje i zadržavanje opreme koja je potrebna za realizaciju "škole skijanja".

(5) Nastavnici realizatori specifičnih oblika odgojno-obrazovnog rada dužni su da planiraju i organiziraju navedene oblike rada u okviru svojih nastavnih predmeta.

(6) Nastavnici koji realiziraju nastavu u odjeljenju u kojem se organiziraju specifični oblici nastave dužni su da zajedničkim planiranjem ostvare međupredmetno povezivanje, tematski povežu sadržaje sa specifičnim oblicima nastave na način da unaprijed pripremljene istraživačke, projektne, problemske i sl. zadatke i upute za rad daju učenicima najmanje tri dana prije realizacije navedenih oblika nastave.

Odjeljak B. Neobavezni oblici odgojno-obrazovnog rada

Član 53.

(Pojam izleta)

(1) Izlet je poludnevni ili cjelodnevni zajednički odlazak učenika, u pratnji zaposlenika škole, na određenu turističku lokaciju ili mjesto.

(2) Izlet kao oblik odgojno-obrazovnog rada organizuje škola, samostalno ili u saradnji sa turističkom ili putničkom agencijom, radi realizacije sadržaja izleta u funkciji ostvarivanja određenih odgojno-obrazovnih ciljeva i zadataka.

Član 54.

(Mjesto realizacije)

Izleti učenika osnovnih i srednjih škola organiziraju i realizuju se na teritoriji Bosni i Hercegovine za sve učenike škole u skladu sa Odlukom nastavničkog vijeća, koja sadrži sve elemente Izvedbenog plana iz člana 69. ovog pravilnika.

Član 55.

(Studijske posjete)

(1) Studijske posjete su jednodnevna ili višednevna putovanja i boravak učenika u pratnji zaposlenika škole, na unaprijed određenoj destinaciji, radi posjete obrazovnim, tehničkim, kulturno-historijskim i privrednim odredištima.

(2) Škola, samostalno ili u saradnji sa turističkom/putničkom agencijom, organizuje i realizuje studijsku posjetu i kao takva obavezno uključuje posebne oblike odgojno-obrazovnog rada učenika i nastavnog osoblja izvan sjedišta škole radi ostvarivanja pojedinih dijelova Nastavnog plana i programa na osnovu odluke Nastavničkog vijeća, koja sadrži sve elemente Izvedbenog plana iz člana 69. ovog pravilnika.

Član 56.

(Mjesto realizacije)

(1) Studijske posjete učenika osnovnih škola organizuju i realizuju se, u skladu sa Godišnjim programom rada škole i Odlukom nastavničkog vijeća, u ustanovama, privrednim/industrijskim preduzećima, sajmovima i festivalima na teritoriji Bosne i Hercegovine ili izvan Bosne i Hercegovine uz prethodnu saglasnost Ministarstva radi upoznavanja sa novim obrazovnim, kulturnim, tehničkim i privrednim dostignućima.

(2) Za učenike srednje škole studijske posjete se organizuju i realizuju na teritoriji Bosne i Hercegovine i u inostranstvu, u skladu sa Godišnjim programom rada škole i odlukom Nastavničkog vijeća u ustanovama i privrednim/industrijskim preduzećima na teritoriji Bosni i Hercegovini i u inostranstvu radi upoznavanja sa novim obrazovnim, kulturnim, privrednim, tehničkim i tehnološkim dostignućima iz oblasti struke koja se izučava u školi.

(3) Na studijske posjete primjenjuju se odredbe o ekskurziji na pitanja koja nisu uređena čl. 55. i 56. ovog pravilnika.

Član 57.

(Pojam ekskurzije)

(1) Ekskurzija je oblik odgojno-obrazovnog rada koji se realizira izvan školskih prostora radi neposrednog proučavanja onih nastavnih sadržaja koji se ne mogu demonstrirati i uspješno tumačiti u učionici.

(2) Ekskurzije se izvode i radi sticanja znanja i vještina iz više nastavnih oblasti kao što su historija, geografija, sociologija i drugi nastavni predmeti čija je primjena moguća u ovom obliku odgojno-obrazovnog rada, kroz što više posjeta geografskim, historijskim, književnim i kulturno-umjetničkim znamenitostima.

(3) Ekskurziju odlikuje istraživački karakter i objedinjavanje mnoštva organizacionih i metodičkih radnji.

(4) Ekskurzije podrazumijevaju dobru pripremljenost učenika i nastavnika, posebno na području motivacije da se što više zapazi, sazna, zabilježi i upamti.

(5) Odgojno-obrazovna svrha ekskurzije ogleda se u neposrednom zapažanju i potpunom doživljaju stvarnosti i na taj način se stiču dublja i trajnija znanja te ublažavaju negativne posljedice verbalističke i udžbeničke nastave.

(6) Tokom ekskurzije nastavnik usmjerava učeničku pažnju na bitne pojedinosti, objašnjava prisutnu predmetnost (često u saradnji sa turističkim vodičem ili kustosom), a pred pojedinim spomenicima i eksponatima drži prigodna predavanja.

Član 58.

(Mjesto realizacije)

(1) Ekskurzije učenika osnovnih škola realizuju se u Bosni i Hercegovini ili van granica Bosne i Hercegovine u objektima koji su u vlasništvu Bosne i Hercegovine, uz mogućnost organizovanja najviše jednog jednodnevnog izleta izvan granica Bosne i Hercegovine.

(2) Ekskurzije učenika srednjih škola realizuju se u Bosni i Hercegovini ili u inostranstvu.

Član 59.

(Ciljevi, zadaci i sadržaji ekskurzije)

(1) Specifični ciljevi ekskurzije se utvrđuju i preciziraju Izvedenim planom i programom ekskurzije koji donosi škola, za određeni oblik ekskurzije, uz obavezu uvažavanja ciljeva iz člana 8. ovog pravilnika.

(2) Zadaci, sadržaji ekskurzije i metode realizacije se konkretizuju i ostvaruju nakon definisanja i preciziranja ciljeva određenog oblika ekskurzije.

Član 60.

(Pojam kampovanja/logorovanja)

(1) Kampovanje/logorovanje je oblik odgojno-obrazovnog rada koji organizuje škola, samostalno ili u saradnji sa turističkom agencijom, a podrazumijeva putovanje i višednevni boravak učenika, u pratnji zaposlenika škole, pod šatorom, u kamp-kućici, kamp-prikolici i drugoj odgovarajućoj opremi za smještaj na otvorenom prostoru u kampu.

(2) U koncepciji ovog oblika odgojno-obrazovnog rada posebnu ulogu ima odgojna i zdravstvena komponenta cjelokupnog rada u smislu jačanja zdravlja mladih odnosno učenika, povećavanja otpornosti njihovog organizma, razvijanja navika da slobodno vrijeme koriste na svježem vazduhu i da se rekreiraju u prirodi.

(3) Kampovanje/logorovanje je specifičan oblik odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika, u kojem se provjeravaju učenička znanja i iskustava, stečena u učionici, primjenom u stvarnoj životnoj sredini.

(4) Kampovanja/logorovanja kao oblik odgojno-obrazovnog rada, u prirodnom ambijentu pod specifičnim klimatskim uticajima, osigurava učeniku postizanje takvog cjelovitog i snažnog doživljaja nastavnog sadržaja te sticanje novih znanja, vještina i navika kroz nastavu, igru, takmičenje, pjesmu, priču, druženje sa vršnjacima, opažanje, upoređivanje, mjerenje, opisivanje, zaključivanje, obrazlaganje i učenje o promjenama u prirodi i svijetu koji ih okružuje.

Član 61.

(Ciljevi, zadaci i sadržaji kampovanja/logorovanja)

(1) Uvažavajući specifičnost kampovanja/logorovanja kao oblika odgojno-obrazovnog rada, specifični ciljevi se utvrđuju i preciziraju Izvedenim planom i programom kampovanja/logorovanja koji donosi škola, uz obavezu uvažavanja ciljeva iz člana 8. ovog pravilnika.

(2) Zadaci, sadržaji kampovanja/logorovanja i metode realizacije se konkretizuju i ostvaruju nakon definisanja i preciziranja ciljeva određenog oblika kampovanja/ logorovanja.

Član 62.

(Drugi oblici odgojno-obrazovnog rada)

Drugi oblici odgojno-obrazovnog rada su poludnevne, višesatne ili jednosatne posjete učenika u pratnji zaposlenika škole muzejima, pozorištima, vjerskim objektima, galerijama, bibliotekama, sajmovima knjiga, književnim smotrama, sportsko-rekreativnim i drugim priredbama, svečanostima, kinima i drugim ustanovama i preduzećima u vezi sa obrazovnom djelatnošću, kao i druge aktivnosti koje su planirane Godišnjim programom rada škole ili Nastavnim planom i programom, s ciljem realizacije specifičnih odgojno-obrazovnih ciljeva i ishoda učenja.

DIO TREĆI - PRIPREMA I REALIZACIJA

POGLAVLJE I - PLANIRANJE, IZVEDBENI PLAN I PROGRAM

OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Planiranje

Član 63.

(Opći zahtjevi i karakteristike)

(1) Opravdanost, preciznost planiranja, kvalitet realizacije i transparentnost moraju biti nezaobilazni zahtjevi koje škola mora zadovoljiti u provedbi svih oblika odgojno-obrazovnog rada.

(2) Pri organizaciji i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, škola je obavezna postupati sa povećanom pažnjom, prema pravilima struke, dobre prakse i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).

(3) Oblici odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika zasnovani su na principu dobrovoljnog opredjeljenja učenika odnosno njihovih roditelja, sa izuzetkom "škole u prirodi", "škole plivanja", "škole skijanja", "škole planinarstva", koncertnih aktivnosti, muzičkih radionica, izložbenih aktivnosti, "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" kao specifičnih obavezujućih oblika nastave.

(4) Učenici čiji roditelji nisu dali prethodnu saglasnost ne mogu učestvovati u neobaveznim oblicima odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.

Član 64.

(Značaj planiranja)

(1) Odgojno-obrazovni rad je složen proces, planski organiziran i vođen, u kojem učenici usvajaju znanja, stiču vještine i navike, psihički se razvijaju i svestrano se odgajaju i kao takav je zasnovan na utvrđenim i mjerljivim ciljevima koji se konkretizuju zadacima, a ostvaruju na didaktički oblikovanim sadržajima kroz raznovrsne oblike, metode i pomoću različitih sredstava.

(2) Odgojno-obrazovni rad je društvena djelatnost koja podrazumijeva dosljedno plansko izvođenje. Svi njegovi ciljevi, zadaci, sadržaji, ishodi učenja, oblici, radnje, postupci i sredstva moraju se blagovremeno predvidjeti i usmjeriti prema postizanju određenog rezultata, izgradnji društveno-korisnog građanina koji može odgovoriti zahtjevima tržišta rada, te iz navedenih razloga odgojno-obrazovni rad ne trpi improvizacije i ne predaje se slučajnostima.

Član 65.

(Planiranje aktivnosti)

(1) Svi oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, mogu se realizovati samo ako su planirani Godišnjim programom rada škole ili Nastavnim planom i programom.

(2) U Godišnjem programu rada škole, škola utvrđuje oblike odgojno-obrazovnog rada koje planira realizovati u toku školske godine.

(3) Izuzetno, u toku školske godine mogu se realizovati i oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a koji nisu utvrđeni Godišnjim programom rada škole ako za to postoje opravdani razlozi, o čemu odlučuje školski odbor.

Član 66.

(Nosioči pripreme)

(1) Nosioči pripreme, organizacije, realizacije programa i plana su:

- a) direktor škole;
- b) razrednik na nivou odjeljenja ili drugi nastavnik koji je najmanje jednu godinu realizovao nastavu u odjeljenju koje se upućuje na određeni oblik odgojno-obrazovnog rada ili nastavnik u tekućoj školskoj godini koji realizira nastavu tom odjeljenju;
- c) roditelji učenika i učenici koji učestvuju u određenoj aktivnosti.

(2) Za redovno praćenje, efikasno provođenje i usvajanje priprema, organizacije i realizacije svih oblika odgojno-obrazovnog rada zadužen je direktor škole.

(3) Stručnog vođu putovanja (u daljnjem tekstu: vođa putovanja) na prijedlog direktora škole imenuje nastavničko vijeće škole, nakon čega direktor škole donosi poseban akt o imenovanju.

(4) Vođa putovanja može biti direktor škole ili se bira iz reda nastavnika koji realizuju nastavne planove i programe, a koji su u vezi sa ciljevima, zadacima i sadržajem oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a koji se naročito ističe svojim radom u organizaciji odgojno-obrazovne djelatnosti i pedagoškoj teoriji i praksi.

Odjeljak B. Izvedbeni plan i program

Član 67.

(Izvedbeni plan i program)

(1) Roditelji, učenici, te drugi subjekti odgojno-obrazovnog procesa u školi imaju pravo predlagati sadržaje i aktivnosti za tekst prijedloga Izvedbenog plana i programa.

(2) Nastavnici su dužni na adekvatan način omogućiti učenicima da aktivno učestvuju u planiranju aktivnosti.

(3) Nastavničko vijeće na prijedlog odjeljenskog vijeća donosi Izvedbeni plan i program.

(4) Izvedbeni plan i program se donosi za one oblike odgojno-obrazovnog rada, za koje je predviđeno donošenje Izvedbenog plana i programa, a koji su planirani Godišnjim programom rada škole.

(5) Direktor, kao nosilac aktivnosti je obavezan prezentirati prijedlog Izvedbenih planova i programa organizacije i realizacije iz stava (3) ovog člana školskom odboru radi upoznavanja.

Član 68.

(Rok za donošenje Izvedbenih planova i programa)

Izvedbene planove i programe iz člana 67. stav (3) ovog pravilnika, škola je obavezna donijeti najkasnije 45 dana prije početka realizacije uz obavezu usklađivanja pojedinih elemenata sa cijenama turističkih/putničkih agencija i zahtjevima roditelja učenika.

Član 69.

(Minimum sadržaja Izvedbenih planova i programa)

Izvedbeni planovi i programi, iz člana 67. stav (3) ovog pravilnika, obavezno moraju sadržavati:

- a) odgojno-obrazovne ciljeve i ishode učenja;
- b) sadržaje, metode i sredstva kojima se postavljeni ciljevi ostvaruju;
- c) sadržaj alternativnih aktivnosti za učenike koji ne učestvuju u aktivnosti predviđenoj Izvedbenim planom;
- d) nosioce predviđenih sadržaja i aktivnosti;
- e) planirani obuhvat učenika;
- f) dužinu trajanja;
- g) planirane putne pravce i planiranu destinaciju;
- h) opis prijevoza, ugostiteljskih usluga i drugih usluga;
- i) odredbe o upravljanju rizicima realizacije;
- j) planiranu cijenu usluga odnosno finansijski okvir;
- k) tehničku organizaciju i
- l) način finansiranja po kategorijama učesnika.

POGLAVLJE II - IZBOR TURISTIČKE/PUTNIČKE AGENCIJE, PRIPREMA I REALIZACIJA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Izbor turističke/putničke agencije

Član 70.

(Načini realizacije)

(1) Svi oblici odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika podrazumijevaju zajednički odlazak učenika u pratnji zaposlenika škole, izvan prostorija škole, koji organizuje i realizuje škola samostalno ili u saradnji sa putničkom/turističkom agencijom radi ispunjavanja određenih odgojno-obrazovnih zadataka.

(2) Škola može odlučiti da za realizaciju određenih oblika odgojno-obrazovnog rada (oni oblici čiju uspješnost realizacije uslovljava unaprijed utvrđena kombinacija od najmanje dvije pojedinačne usluge, koje se sastoje od prijevoza i drugih turističkih, te ugostiteljskih usluga) angažuje putničku/turističku agenciju kao pravno lice, registrovano za obavljanje turističke djelatnosti u skladu sa Zakonom o turističkoj djelatnosti, i koje se bavi organizovanjem turističkih i poslovnih putovanja i

boravaka, posredovanjem i pružanjem svih ostalih usluga u vezi sa turističkim paket/aranžmanom ugovorenih usluga.

Član 71.

(Izbor agencije)

(1) Postupak izbora putničke/turističke agencije (u daljnjem tekstu: Agencija) provodi se u skladu sa ovim pravilnikom.

(2) Za obavezne oblike odgojno-obrazovnog rada čije se finansiranje osigurava budžetskim sredstvima raspisuje se Javni oglas za izbor Agencije (odnosno primjenjuje odgovarajući postupak javne nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14, 59/22 i 50/24), za pružanje tehničke usluge prijevoza, smještaja i drugih turističkih te ugostiteljskih usluga (turistički paket/aranžman) s ciljem provedbe određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(3) Nakon ispunjavanja svih pretpostavki iz člana 52. ovog pravilnika, za realizaciju obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, Ministarstvo će školama dostaviti pismene upute o načinu izvršenja ove zakonske obaveze.

(4) Za ostale (neobavezne) oblike odgojno-obrazovnog rada koje karakteriše princip dobrovoljnosti i u kojima se škola pojavljuje u svojstvu posrednika (ovi oblici odgojno- obrazovnog rada se finansiraju sredstvima učenika odnosno roditelja), škola će samostalno donijeti odluku o korištenju instituta Javnog oglasa ili prikupljanja ponuda.

(5) Za svaki pojedinačni oblik odgojno-obrazovnog rada, škola će naznačiti i sadržaj turističkog paket/aranžmana neophodnog za provedbu tog oblika odgojno-obrazovnog rada.

Član 72.

(Odluka o vrsti postupka)

(1) Odluku o korištenju instituta Javnog oglasa ili prikupljanja ponuda donosi nastavničko vijeće škole cijeneći opća načela ovog pravilnika.

(2) Uvažavajući načelo javnosti rada, škola je obavezna osigurati da sve zainteresirane Agencije, putem web-stranice ili na drugi javan i transparentan način, budu upoznate sa Izvedbenim planovima i programima za oblike odgojno-obrazovnog rada planirane Godišnjim programom rada škole.

(3) Agencije mogu dostavljati školi svoje ponude i predstavljati programe koje nude za pojedine oblike odgojno-obrazovnog rada tokom cijele godine.

(4) Analizirajući ponude iz stava (3) ovog člana i informacije (kojima raspolaže škola) o uvjetima drugih Agencija, škola se odlučuje za korištenje instituta Javnog oglasa ili prikupljanja ponuda.

Član 73.

(Objavljivanje oglasa)

(1) Ako se škola odluči za institut Javnog oglasa, obavezna je osigurati transparentnost i preciznost planiranja, imajući u vidu vrijeme potrebno za osiguranje najboljih uslova za realizovanje predviđenog putovanja, usklađivanje pojedinih elemenata Izvedbenog plana i programa sa cijenama turističkih/putničkih agencija i zahtjevima roditelja učenika.

(2) U slučaju da se škola odluči za prikupljanje ponuda, obavezna je uvjetovati Agencije da dostavljaju ponude u cijelosti usklađene sa Izvedbenim planom i programom oblika odgojno-obrazovnog rada koji se planira realizirati.

(3) Škola, u zavisnosti od oblika postupka, utvrđenog ovim pravilnikom, je obavezna da:

a) objavi oglas na službenoj internet stranici škole i obavijest o raspisanom oglasu u najtiražnijim dnevnim novinama ili

b) uputi poziv za dostavljanje ponuda Agencijama čiji broj ne može biti manji od tri.

(4) Krajnji rok za objavljivanje Javnog oglasa odnosno poziva za dostavljanje ponuda je 35 dana prije planiranog početka realizacije predmetnog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(5) Sastavni dio Javnog oglasa su Izvedbeni planovi i programi za određeni oblik odgojno-obrazovnog rada i uputstvo za formiranje ponude.

(6) Škola može, za sve učesnike postupka nabavke, odrediti jednaku novčanu naknadu za plaćanje dokumentacije, koja je predmet Javnog oglasa odnosno poziva za dostavljanje ponude. Novčana naknada će pokrivati/uključivati samo stvarne troškove kopiranja i dostavljanja dokumentacije dobavljačima.

(7) Rok za preuzimanje uputstva iz stava (5) ovog člana ne može biti duži od deset dana ni kraći od pet dana.

(8) Ponudu Agencija podnosi u roku od deset dana od dana isteka roka za preuzimanje uputstva i istu dostavlja na adresu škole u zatvorenoj koverti sa naznakom "Za oglas - ne otvaraj (otvara Komisija)."

(9) Škola je obavezna da, u roku od osam dana od dana isteka roka za dostavljanje ponuda, donese Odluku o izboru Agencije - najboljeg ponuđača.

(10) Odluka o izboru Agencije-najboljeg ponuđača dostavlja se svim učesnicima u postupku odabira.

(11) Na odluku iz stava (9) ovog člana može se izjaviti žalba školskom odboru u roku od pet dana od dana dostavljanja obavještenja o izboru najboljeg ponuđača.

(12) Odluka školskog odbora je konačna i protiv iste nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema odluke.

(13) Utvrđivanje konačnih Izvedbenih planova i programa oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, te ostale aktivnosti organizacije i priprema, škola je obavezna okončati najkasnije 20 dana prije početka realizacije odnosno izvođenja.

(14) Rok iz stava (13) ovog člana ne odnosi se na druge oblike odgojno-obrazovnog rada iz člana 62. ovog pravilnika.

Član 74.

(Sadržaj Javnog oglasa/poziva za dostavljanje ponuda)

(1) Javni oglas/poziv za dostavljanje ponuda sadrži najmanje sljedeće informacije:

a) naziv škole, adresu, telefonski broj, broj faxa i ako je potrebno telefonski broj službe u kojoj se može preuzeti dokumentacija;

b) Izvedbeni plan i program oblika odgojno-obrazovnog rada;

c) bitne informacije o zahtijevanom turističkom paket/aranžmanu:

1) tačan opis prijevoznog puta odnosno aranžmana,

2) tačan opis odredišta (kod boravka),

3) zahtijevane podatke o vrsti, položaju, kategoriji ili udobnosti, te druge glavne naznake smještaja i ishrane,

4) vrstu prijevoznog sredstva, njegove naznake i razred,

5) ukupan broj dana i noćenja u aranžmanu,

6) datum, vrijeme i mjesto polaska i povratka,

7) cijenu aranžmana i iznos ili postotak od cijene koji se plaća kao avans i vremenski raspored za plaćanje preostalog iznosa,

8) zahtjeve u pogledu zdravstvenog i putničkog osiguranja,

9) cijenu neobaveznih (fakultativnih) usluga i

10) uslove za prijavu i otkaz sudionika aranžmana i garancije organizatora.

- d) da li su alternativne ponude dopuštene ili zabranjene;
- e) kratak opis zahtjeva za garanciju za ponude i garanciju za dobro izvršenje posla;
- f) kriterije za odabir kojima se uspostavljaju minimalni kvalifikacijski zahtjevi za ponuđače;
- g) kriterije za dodjelu ugovora (kriteriji za ocjenjivanje ponude);
- h) mjesto, datum i sat za dostavljanje odnosno prijem ponuda i mjesto, datum i sat otvaranja ponuda;
- i) minimalni period važenja ponude;
- j) uslove za dobijanje tenderske dokumentacije;
- k) uputstvo za formiranje ponude i
- l) zahtjeve po pitanju upotrebe jezika.

(2) Obaveza direktora, kao nosioca aktivnosti, je da osigura da se u uslovima za odabir najpovoljnijeg ponuđača unaprijed navedu sve vrste sadržaja koji će biti realizovani, čime će roditelji biti oslobođeni naknadnih izdataka za vrijeme realizacije putovanja.

(3) Sva predviđena višednevna putovanja moraju se ugovarati minimalno na bazi polu pansiona, odnosno osiguranja najmanje dva obroka za učenike (u objektima smještaja ili u toku putovanja).

(4) Prilikom ugovaranja putovanja direktor škole je obavezan da zahtijeva od Agencije osiguranje potrebnih uslova za udobno i sigurnosno putovanje, smještaj, prehranu i boravak učenika u toku realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika.

Član 75.

(Komisija škole)

(1) Sve radnje na pripremi oglasa, uputstva, kompletiranja potrebne dokumentacije, otvaranja ponuda i izbora ponuđača, bez obzira na korišteni postupak, vrši Komisija škole (u daljnjem tekstu: Komisija), a otvaranju ponude mogu prisustvovati i predstavnici Agencija (ponuđača).

(2) Komisiju iz stava (1) ovog člana, imanjuje školski odbor na prijedlog direktora škole, broji pet članova, a čine je direktor škole, sekretar škole, predstavnik nastavnika uključenih u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada i dva predstavnika vijeća roditelja.

(3) Komisija na konstituirajućem sastanku donosi poslovnik o radu, te kriterije za izbor najpovoljnije ponude, koji su obavezni dio javnog oglasa ili poziva za dostavljanje ponuda koji se dostavlja ponuđačima.

(4) Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača, Komisija donosi većinom glasova od ukupnog broja članova.

Član 76.

(Preduslov za odabir putne agencije)

(1) Škola je obavezna u Javnom oglasu ili pozivu za dostavljanje ponuda zahtijevati da Agencija dostavi određene dokaze u smislu:

- a) posjedovanja odgovarajuće licence i dokaza o ispunjavanju drugih uslova za obavljanje registrovane djelatnosti;
- b) dokumentacije kojom dokazuje reference i iskustvo u organizovanju i realizaciji ovih oblika odgojno-obrazovnog rada (ugovori, preporuke).

(2) Nakon odabira Agencije, Izvedbeni plan i programi odgojno-obrazovnog rada, program putovanja te opći uslovi putovanja obavezno se dostavljaju školskom odboru i prezentiraju roditeljima radi upoznavanja.

Član 77.

(Ugovor)

(1) Direktor škole je obavezan zaključiti ugovor sa Agencijom - najboljim ponuđačem u ime i za račun učenika odnosno njihovih roditelja, koji obavezno sadrži i sljedeće elemente:

- a) pojedinačnu i ukupnu cijenu;
- b) način plaćanja (broj rata, avans) uz obavezu ugovaranja da roditelji uplaćuju sredstva na račun agencije;
- c) uslove zadržavanja uplaćenih sredstava;
- d) broj turističkih vodiča, turističkih animatora;
- e) podatke o zdravstvenom i putničkom osiguranju;
- f) podatke o prijevoznim sredstvima, turističkim, ugostiteljskim i drugim uslugama;
- g) podatke o broju gratis putovanja i
- h) podatke o mjestu realizacije sa rutom putovanja.

(2) Roditelj učenika je obavezan priložiti ovjerenu izjavu, koja je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 1), kojom se obavezuje da će u potpunosti izvršiti sve obaveze prema turističkoj agenciji.

(3) Sastavni dio ugovora je Javni oglas odnosno poziv za dostavljanje ponuda, te usklađeni Izvedbeni plan i program realizacije određenog odgojno-obrazovnog rada, opći uslovi putovanja i program putovanja, te pismene saglasnosti roditelja kojima se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešća učenika.

(4) Prilikom ugovaranja, škola je obavezna insistirati na obaveznoj klauzuli ugovora, koja predviđa da se sredstva uplaćuju u minimalno tri jednake rate (prva rata odmah nakon potpisivanja ugovora, druga rata neposredno pred putovanje i treća nakon usvajanja Izvještaja iz člana 93. ovog pravilnika).

(5) Škola je obavezna, prilikom potpisivanja ugovora, predvidjeti i penale, kao garanciju za dobro izvršenje ugovornih obaveza Agencije, a u slučajevima kad škola prvi put sarađuje sa Agencijom može ugovoriti i bankovnu garanciju, koju školi dostavlja Agencija prije potpisivanja ugovora.

Odjeljak B. Priprema i realizacija oblika odgojno-obrazovnog rada

Član 78.

(Uslovi za realizaciju)

(1) Izleti, kampovanja/logorovanja, društveno-korisno učenje u osnovnoj školi, studijske posjete i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada organizuju se i realiziraju, uz prethodnu pismenu saglasnost roditelja učenika, pod uslovom da u navedenoj aktivnosti učestvuje najmanje 75%, a za ekskurzije najmanje 40% od ukupnog broja učenika svih odjeljenja škole za koji se ovi oblici odgojno-obrazovnog rada organizuju i uz osiguranje odgovarajućih uslova za ostvarivanje ciljeva, zadataka i planiranih sadržaja u Izvedbenim planovima i programima ovih oblika odgojno-obrazovnog rada, te uz puno poštivanje zakonskih odredbi i odredbi ovog pravilnika.

(2) Realizacija izleta i ekskurzija, za učenike istog razreda u okviru jedne škole organizuje se istovremeno i sa istim sadržajem.

(3) Ako nisu ispunjeni navedeni uslovi, direktor škole, kao nosilac aktivnosti, obavezan je obustaviti realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika.

Član 79.

(Vrijeme realizacije)

(1) Izleti, studijske posjete, ekskurzije, kampovanja/logorovanja, društveno-korisno učenje i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada mogu se planirati za sva odjeljenja, jedno ili grupu odjeljenja škole i realizuju se u okviru tekuće nastavne godine, u skladu sa programom rada škole.

(2) Za učenike koji pohađaju osnovnu školu, ekskurzije se realizuju krajem VIII ili na početku IX razreda.

(3) Za učenike koji pohađaju srednju školu u četverogodišnjem trajanju, ekskurzije se realizuju krajem III razreda nastavne godine ili na početku IV razreda.

(4) Za učenike koji pohađaju srednju školu u trogodišnjem trajanju, ekskurzije se realizuju u trećem razredu na početku školske godine ili na kraju nastavne godine.

(5) "Škola u prirodi" se realizuje, u pravilu, tokom proljeća ili jeseni, a kampovanje/logorovanje se realizuje za vrijeme zimskog ili ljetnog raspusta.

(6) U slučaju štrajka zaposlenika škole, epidemije, elementarnih nepogoda i drugih naročito opravdanih razloga dok oni traju, oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, moraju se organizovati u drugim terminima o čemu treba obavijestiti Ministarstvo radi davanja saglasnosti.

(7) Škole će, na osnovu saznanja ili dobivenih uputa nadležnog Ministarstva zdravstva (koje prati epidemološku situaciju u regionu i svijetu), odnosno Odluka nadležnog nivoa vlasti o proglašenju elementarne nepogode, preduzeti neophodne mjere na obustavi aktivnosti u vezi sa realizacijom planiranog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(8) Svjedočanstvo odnosno diploma o završenom razredu/ školovanju može se izdati učeniku tek nakon usvajanja izvještaja iz člana 93. ovog pravilnika.

Član 80.

(Dani realizacije)

(1) "Škola u prirodi", kao dio nastavnog plana i programa za učenike od II do V razreda osnovne škole, društveno-korisno učenje, "škola plivanja", "škola skijanja", "škola planinarstva", ekskurzije, studijske posjete, izleti, koncertne aktivnosti, muzičke radionice, izložbene aktivnosti i "škola očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" realiziraju se u okviru nastavnih dana, a ostali oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, realizuju se u okviru radnih dana.

(2) Za vrijeme realizacije navedenih specifičnih oblika nastave iz stava (1) ovog člana časovi za sve nastavne predmete upisuju se prema rasporedu časova a u napomenu treba upisati specifični oblik i navesti aktivnosti i fond ostvarenih školskih časova.

Član 81.

(Dužina trajanja)

(1) Studijske posjete, ekskurzije i kampovanje/logorovanje, predviđeni Godišnjim programom rada mogu trajati od tri do pet radnih/nastavnih dana ili više uz saglasnost Ministarstva.

(2) Izleti se organizuju u trajanju od jednog dana.

(3) "Škola u prirodi" za učenike od II do III razreda može trajati najduže tri nastavna dana, a za učenike IV i V razreda najduže pet nastavnih dana.

Član 82.

(Pripreme za realizaciju)

(1) Škola je obavezna izvršiti stručne i tehničke pripreme za realizaciju svih oblika odgojno - obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.

(2) Pripreme iz stava (1) ovog člana podrazumijevaju:

a) pripremu i usvajanje Izvedbenog plana i programa/Odluke nastavnčkog vijeća za realizaciju odgojno-obrazovnog oblika rada sa odgojnim, obrazovnim, rekreativnim, socijalnim, sigurnosnim, i drugim elementima;

b) broj i strukturu učesnika u konkretnom obliku odgojno-obrazovnog rada;

c) nosioce aktivnosti;

d) usaglašavanje programa putovanja i općih uslova putovanja sa Zakonom o turističkoj djelatnosti, Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 32/09) i odredbama ovog pravilnika;

e) konsultacije s ciljem potpune uključenosti i obaviještenosti roditelja o svim ponuđenim sadržajima, posebno u smislu izbora mjesta realizacije i kompletnog aranžmana;

f) prikupljanje podataka o organizaciji, kategorijama, i uslovima smještaja, vrsti i kvalitetu vozila za prijevoz učenika, kvalitetu usluga turističkog vodiča i drugih lica koji će tumačiti planirane odgojno-obrazovne sadržaje i

g) finansijsku konstrukciju koja obuhvata detaljne podatke o cijenama i njenim sadržajnim elementima za sve segmente realizacije odgojno-obrazovnog oblika rada.

Član 83.

(Stručna priprema)

(1) Stručna priprema podrazumijeva pripremu i usvajanje Izvedbenog plana i programa/Odluke nastavnčkog vijeća za realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada, te plansko i stručno izvođenje svih aktivnosti koje se utvrđuju Izvedbenim planom i programom/Odlukom nastavnčkog vijeća za realizaciju konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(2) Pri realizaciji pripreme iz stava (1) ovog člana, svi nastavnici i stručni saradnici obavezi su pružiti stručnu pomoć direktoru škole, kao nosiocu organizacije i realizacije svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, koja se ogleda u uzajamnoj povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno-obrazovanog rada, radi proučavanja onih nastavnih sadržaja koji se ne mogu demonstrirati i uspješno tumačiti u učionici.

(3) Stručna priprema podrazumijeva i angažovanje kvalitetnih i stručnih predavača, turističkih vodiča i drugih lica za pružanje validnih informacija o:

a) mjestima;

b) događajima;

c) kulturnom nasljeđu, obrazovnim i privrednim dostignućima;

d) historijskim znamenitostima;

e) prirodno-geografskim obilježjima;

f) pojavama i odnosima u prirodi;

g) spomenicima svjetske kulture i

h) manifestacijama koje se planiraju posjetiti u skladu sa ciljevima određenog odgojno-obrazovnog oblika rada.

(4) Tokom prezentacije činjenica i podataka učenicima, lica iz stava (3) ovog člana obavezna su voditi računa o uzrastu, psihofizičkim sposobnostima učenika, i osnovnim ciljevima i zadacima organizacije određenog odgojno-obrazovnog oblika rada.

(5) Stručna priprema podrazumijeva i obavezu škole da imenuje vođu putovanja odnosno odgovorno lice u zavisnosti od oblika odgojno-obrazovnog rada koji se realizuje. Pisana odluka, o imenovanju vođe putovanja odnosno odgovornog lica, obavezno sadrži prava i obaveze istog u toku i poslije realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

Član 84.

(Tehnička priprema)

Tehnička priprema podrazumijeva radnje organizacije i realizacije, a naročito:

- a) donošenje odluke o vrsti postupka koji će se provodi za odabir najpovoljnije ponude shodno Zakonu o javnim nabavkama;
- b) aktivnosti formiranja Komisije i provođenja procedura odabira Agencije koja će pružiti tehničku podršku pri realizaciji konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada;
- c) pripremne aktivnosti zaključivanja ugovora o angažmanu Agencije, usaglašavanje Izvedbenih planova i programa sa cijenama Agencije;
- d) pripremne aktivnosti na realizaciji usvojenog Izvedbenog plana i programa određenog oblika odgojno-obrazovnog rada;
- e) program putovanja, te opće uslove putovanja;
- f) usaglašavanje programa putovanja i općih uslova putovanja sa Zakonom o turističkoj djelatnosti, Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti i odredbama ovog pravilnika;
- g) konsultacije s ciljem potpune uključenosti i obaviještenosti roditelja o svim ponuđenim sadržajima, posebno u smislu izbora mjesta realizacije i kompletnog aranžmana;
- h) utvrđivanje i upoznavanje sa vremenskim okvirom odnosno terminima (polazak, dolazak, boravak, povratak);
- i) vremenski okvir odgovornosti nosioca aktivnosti, Agencije i zaposlenika škole uključenih u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada;
- j) prikupljanje podataka o organizaciji, kategorijama, i uslovima smještaja, vrsti i kvalitetu vozila za prijevoz učenika, kvalitetu usluga turističkog vodiča i drugih lica koji će tumačiti planirane odgojno-obrazovne sadržaje;
- k) aktivnosti usmjerene na prikupljanje dokumentacije neophodne za putovanje (pasoši, vize, police putničkog i zdravstvenog osiguranja, razne potvrde i druga dokumentacija neophodna za realizaciju turističkog paket/aranžmana);
- l) poduzimanje sigurnosnih mjera i upravljanje rizicima u postupku realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada;
- m) ažuriranje pisane dokumentacije koja obuhvata sve pojedinačne akte nastale u postupku obavješćavanja roditelja o ovim oblicima odgojno-obrazovnog rada, te pismene saglasnosti roditelja kojom se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešća učenika i
- n) druge obaveze, uvažavajući specifičnosti svakog pojedinačnog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika.

POGLAVLJE III - SIGURNOST, IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI I EVALUACIJA OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Odjeljak A. Sigurnosni aspekti realizacije

Član 85.

(Uloga i značaj sigurnosti)

(1) Zahtjev da škole, pri organizaciji i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, postupaju sa povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima

(pažnja dobrog stručnjaka) ogleda se, između ostalog, i u obavezi škole da osigura zaštitu najboljeg interesa učenika, da vodi brigu usmjerenu ka očuvanju njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja te sigurnosti, kroz poredizimanje sigurnosnih mjera i upravljanje rizicima u postupku organizacije i realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.

(2) Bitna karakteristika svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, je u tome da se realizuju u i izvan školskih prostora i da je uspješnost njihove organizacije i realizacije uslovljena mnogim faktorima objektivne i subjektivne naravi, među kojima dominantnu ulogu imaju sigurnosni aspekti putovanja i boravka u prirodi.

(3) Sigurnost, kao nezaobilazni zahtjev u organizaciji i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, preduslov je za uspješno ostvarivanje ciljeva, zadataka, sadržaja i može se uspješno osigurati samo zajedničkim zalaganjem svih subjekata uključenih direktno ili indirektno u ove aktivnosti.

Član 86.

(Aktivnosti na osiguranju sigurnosti)

(1) Imajući u vidu činjenicu da je odgojno-obrazovni rad je složen proces, planski organiziran i vođen, u kojem učenici usvajaju znanja, stiču vještine i navike, psihički se razvijaju i svestrano se odgajaju, škola je obavezna preventivno postupati preduzimanjem niza sigurnosnih mjera kako bi povećan rizik, kao bitna karakteristika ovih oblika odgojno-obrazovnog rada, bio sveden na razumnu mjeru odnosno minimum.

(2) Preventivno postupanje predstavlja niz planskih aktivnosti usmjerenih na povećanje sigurnosti svih sudionika uključenih u oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a ogleda se u:

a) pravovremenom upoznavanju roditelja učenika sa oblicima odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole;

b) pribavljanju pismene saglasnosti roditelja kojom se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešće učenika u konkretnom obliku odgojno-obrazovnog rada;

c) planskom upoznavanju učenika i roditelja sa etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja), na časovima odjeljenske zajednice odnosno na roditeljskim sastancima;

d) upoznavanje učenika sa pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje;

e) zaštitnim mjerama od odlaska učesnika na neprikladna mjesta;

f) edukaciji učenika s ciljem aktivnog doprinosa učenika u procesu realizacije;

g) obavezi škole da pored vođe putovanja, odredi po jednog pratioca iz reda nastavnika ili stručnih saradnika škole na svakih najmanje 10, a za najviše 20 učenika;

h) obavezi upoznavanja svih sudionika sa preporukom nadležnog ministarstva zdravstva o postupanju u slučajevima da dođe do pojave bolesti učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu.

i) obavezi roditelja da blagovremeno upoznaju nosioce aktivnosti organizacije i realizacije konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada o zdravstvenom stanju i sklonostima njihove djece odnosno učenika;

j) obavezi **Instituta** da u toku realizacije "škole planinarstva" na svakoj lokaciji angažira stručno medicinsko lice i vozilo za potrebe sanitetskog obezbjeđenja. Vozila su locirana najdalje tri kilometra od početne tačke rute (*izmjena 10/25*);

k) obavezi **Instituta** da u toku realizacije "škole planinarstva" na svakoj lokaciji osigura podršku Gorske službe spašavanja, i to po dva člana Gorske službe spašavanja koji su u pratnji učenika na svakoj lokaciji, uz angažiranje minimalno jednog vozila Gorske službe spašavanja (*izmjena 10/25*);

l) obavezi škole i Agencije da osiguraju visok kvalitet usluga prijevoza, smještaja, ishrane, te drugih usluga u sklopu turističkog paket/aranžmana;

m) obavezi da svim učenicima ugovori putničko i zdravstveno osiguranje.

Član 87.

(Etički kodeks)

(1) Prije realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada škola je obavezana usvojiti Etički kodeks i sa njegovim sadržajem upoznati sve subjekte uključene u proces njegove organizacije i realizacije.

(2) Svi subjekti uključeni u proces realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada obavezni su pridržavati se odredbi Etičkog kodeksa iz stava (1) ovog člana.

(3) Etički kodeks se usvaja posebno za sve oblike odgojno-obrazovnog rada iz ovog pravilnika (uvažavajući specifičnosti određenog oblika odgojno-obrazovnog rada) uz obavezu škole da ugradi sljedeće minimalne odredbe o:

a) pravilima i obavezama ponašanja učesnika određenog oblika odgojno-obrazovnog rada;

b) pravilima međusobne komunikacije: učenika, učenika i zaposlenika škole, zaposlenika, učenika oblika odgojno-obrazovnog rada i predstavnika Agencije i drugih lica (hotelsko i ugostiteljsko osoblje, graničari i carinici, organi javnog reda i druga lica sa kojim učesnici stupaju u komunikaciju);

c) pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje;

d) načinu postupanja prema ličnoj i imovini drugih;

e) zabrani konzumiranja duhana odnosno duhanskih proizvoda (za učenike), a alkohola i opojnih sredstava (za uposlenike škole i učenike);

f) zaštitnim mjerama od odlaska učesnika na neprikladna mjesta;

g) zabrana izuzimanja od učestvovanja u realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada od strane učenika/grupe bez saglasnosti i pratnje odgovornih nosilaca aktivnosti tog oblika odgojno-obrazovnog rada;

h) obavezi škole i Agencije da osiguraju tajnost podataka o zdravstvenim i drugim specifičnim potrebama učenika;

i) obavezi preduzimanja svih potrebnih aktivnosti u cilju ostvarenja zdravstvene i druge zaštite učenika i

j) zabrani osamljivanja bilo kojeg učesnika u realizaciji aktivnosti (vozač, vodič, vođa puta, nastavnik) sa manje od tri učenika.

(4) Kršenje odredbi Etičkog kodeksa bilo kojeg oblika odgojno-obrazovnog rada, iz ovog pravilnika, predstavlja osnov za pokretanje disciplinskog postupka za prekršioce (učenike i nastavno osoblje) odnosno jedan od razloga neispunjavanja minimalnih kvalifikacijskih zahtjeva za Agencije-ponuđače.

Član 88.

(Ograničavanje učešća učenika)

(1) Škola je obavezna preventivno djelovati u smislu zaštite učesnika od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko

nasilje, te u tom smislu nastavničko vijeće na prijedlog odjeljenskog vijeća može zabraniti učešće učeniku kojem je u prethodnoj ili tekućoj školskoj godini izrečena odgojno-disciplinska mjera zbog neprihvatljivih oblika ponašanja i svih oblika nasilja, koja povlači ocjenu iz vladanja "loše", "zadovoljava", "dobro".

(2) Ako učenik zbog zdravstvenog stanja ne može sudjelovati u realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada ili bi sudjelovanje štetilo njegovom zdravlju, može biti oslobođen od navedenih aktivnosti uz prezentiranje nalaza ljekara specijaliste, koji izdaje javna zdravstvena ustanova, a roditelj dostavlja razredniku.

Član 89.

(Minimalni zahtjevi putovanja)

(1) Putovanje zauzima značajno mjesto u realizaciji većine oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, te je u tom smislu obaveza škole da, prilikom ugovaranja putovanja, osigurati uslove za sigurno i udobno putovanje učesnika.

(2) Sigurno putovanje, podrazumijeva obavezu Agencije da koristi samo ona prijevozna sredstva (vlastita prijevozna sredstva ili prijevozna sredstva u vlasništvu drugih pravnih i fizičkih lica koja su registrirana za obavljanje djelatnosti prijevoza putnika) u kojima su putnici i prtljag osigurani (putničko i zdravstveno osiguranje).

(3) Pri realizaciji putovanja moraju se koristiti autobusi odgovarajuće starosti, tehnički ispravni i pregledani, pod uslovom da njima upravljaju lica, koja ispunjavaju zahtjeve u pogledu profesionalne obučenosti i kompetentnosti i za koja Agencija školi dostavi pisane dokaze o psihofizičkoj sposobnosti za upravljanje autobusom (tahografske trake za prethodna dva dana), za vozače koji su angažavani za prijevoz učesnika određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(4) Zahtjevi u pogledu starosti autobusa (kao najčešće korištenog sredstva za prijevoz učenika) su sljedeći:

a) za putovanje na teritoriji Kantona Sarajevo moraju se koristiti autobusi koji nisu stariji od petnaest godina,

b) za putovanje na teritoriji Bosne i Hercegovine moraju se koristiti autobusi koji nisu stariji od dvanaest godina i

c) za putovanje izvan Bosne i Hercegovine moraju se koristiti autobusi koji nisu stariji od deset godina.

(5) Zahtjevi u pogledu perioda vožnje učenika podrazumijevaju zabranu noćne vožnje u period od 00:00 sati do 7:00 sati, osim u slučajevima koji se nisu mogli predvidjeti.

(6) Zahtjevi u pogledu tehničke ispravnosti autobusa podrazumijevaju obavezu Agencije da osigura, te pravo i obavezu škole da zahtijeva, prije realizacije putovanja dostavljanje pisanih dokaza o tehničkim pregledima autobusa koji se koriste za putovanje (redovni tehnički pregledi u posljednjih šest mjeseci i tehnički pregled obavljen ne ranije od pet dana prije putovanja).

(7) Zahtjevi u pogledu udobnosti podrazumijevaju obavezu Agencije i škole da osiguraju potreban broj sjedišta u autobusu ili putničkom motornom vozilu, odnosno rezervaciju ako se prijevoz obavlja drugim prijevoznim sredstvom (voz, avion, brod).

(8) Zahtjevi u pogledu sigurnosti i udobnosti drugih prijevoznih sredstava (voz, avion i brod), podrazumijevaju obavezu Agencije da osigura, te pravo i obavezu škole da zahtijeva, prije realizacije putovanja dostavljanje pisanih dokaza o kvalitativnim, tehničkim i sigurnosnim karakteristikama prijevoznih sredstava, u skladu sa propisima koji utvrđuju zahtijevane preduslove za bavljenje tim vrstama prijevoza ljudi i roba.

(9) Direktor ima obavezu obustave početka putovanja, ako nisu ispunjeni svi uslovi u skladu sa ovim pravilnikom, te ako utvrdi da prijevozno sredstvo nema dokaze o ispunjavanju navedenih

uslova u pogledu tehničke ispravnosti, potrebnog broja sjedišta i odgovarajuće udobnosti, kao i u slučaju kada je očigledno da je vozač u takvom psiho-fizičkom stanju da nije sposoban sigurno upravljati vozilom (alkoholiziranost, umor, bolest, djelovanje opojnih droga ili lijekova na kojima je označeno da se ne smiju upotrebljavati prije i za vrijeme vožnje) o čemu će obavijestiti odgovorno lice Agencije, Ministarstvo i nadležni organ Ministarstva unutrašnjih poslova.

Član 90.

(Konsultacije)

(1) Uspjeh realizacije svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u značajnoj mjeri zavisi od aktivnog učešća učenika i njihovih roditelja.

(2) Direktor škole je obavezan da organizuje konsultacije prije realizacije putovanja, a što podrazumijeva uključenost svih zainteresiranih subjekata u procesu odlučivanja i planiranja.

Član 91.

(Minimalni zahtjevi pri pružanju ugostiteljskih usluga)

(1) Ugostiteljske usluge u realizaciji većine oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, predstavljaju bitan segment za kvalitet realizacije, te je, u tom smislu, obaveza škole da, prilikom ugovaranja putovanja upravlja eventualnim rizicima smještaja odnosno prehrane, te osigurati uslove za siguran i udoban boravak i prehranu učesnika.

(2) Ugostiteljske usluge iz stava (1) ovog člana, podrazumijevaju usluge pravnih lica (koji ispunjavaju uslove za bavljenje ugostiteljskom djelatnošću) u svrhu pripremanja hrane i pružanje usluga prehrane, pripremanje i posluživanje pića i napitaka u objektu i izvan objekta, te pružanja smještaja u objektima na način predviđen zakonom i propisima koji uređuju tu oblast.

(3) Siguran boravak, podrazumijeva obavezu Agencije da koristi samo one smještajne i ugostiteljske objekte koji zadovoljavaju određene standarde u smislu kvaliteta usluga smještaja, prehrane i posluživanja napitaka, sa posebnim osvrtnom na visok kvalitet ispunjenosti sanitarno-higijenskih i zdravstvenih zahtjeva u pogledu pripremanja hrane i napitaka i smještajnih sadržaja.

(4) Ugodan boravak, podrazumijeva obavezu Agencije da osigura, te pravo i obavezu škole da zahtijeva, prije realizacije putovanja dostavljanje pisanih dokaza o kvalitetu smještajnih i ugostiteljskih usluga objekata (kategorizacija objekta), u kojima je planiran smještaj i ishrana učesnika (posluživanje hrane/napitaka u objektu i u prijevoznom sredstvu), u toku realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(5) Učenici ne mogu biti posjetioci objekata i ustanova, te korisnici smještajnih i ugostiteljskih objekata koji u svojim sadržajima nude usluge suprotne načelima i ciljevima odgojno-obrazovnog rada (učenici ne mogu biti posjetioci predstava odnosno korisnici usluga smještajnih/ugostiteljskih objekata koji prikazuju/pružaju sadržaje neprimjerene uzrastu odnosno psiho-fizičkom razvoju djeteta/učenika).

(6) Škola je obavezna, prilikom ugovaranja, zahtijevati od Agencije da osigura postupanje odgovornih lica u smještajnim i ugostiteljskim objektima (u svim oblicima odgojno-obrazovnog rada koji uključuju pružanje tih usluga) u smislu zabrane posluživanja alkoholnih pića i drugih opijata učesnicima, te posjete sobama drugih lica koja se ne nalaze na spisku učesnika (spisak dostavlja Agencija i škola) određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(7) Sigurnosni aspekti boravka ogledaju se i u obavezi Agencije da, svim učesnicima ekskurzije ili studijske posjete koja se realizuje u inostranstvu, izda odgovarajuću iskaznicu koja obavezno sadrži naziv i obilježje naše države, ime i prezime učesnika, naziv škole, podatake o smještaju (naziv i adresa hotela), te ime i kontakt telefon predstavnika Agencije. Učesnici tih oblika

odgojno-obrazovnog rada, obavezni su da sve vrijeme boravka u inostranstvu nose iskaznicu sa sobom, istaknutu na vidnom mjestu.

Odjeljak B. Izvještaj o realizaciji i evaluacija oblika odgojno-obrazovnog rada

Član 92.

(Informisanje roditelja, dnevnik rada i evidentiranje bitnih podataka)

(1) Obaveza škole je da u toku putovanja roditelji učenika-učesnika, određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, naročito onih koji uključuju višednevna putovanja, budu upoznati o maršuti putovanja i toku putovanja.

(2) Za cijelo vrijeme putovanja, nastavno osoblje obavezno je da u različitim formatima dokumentuju aktivnosti, čiji će se sadržaj koristiti za ljetopis škole, te druge potrebe škole.

(3) Nastavno osoblje je obavezno, u smislu osiguranja uzajamne povezanosti nastave u učionici i ovih oblika odgojno-obrazovanog rada, poticati učenike da u različitim formatima dokumentuju aktivnosti, koje su saznali tokom realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada. Te podatke učenici mogu koristiti i za objavljivanje tekstova i fotografija u školskim listovima, uređenje web-stranice škole i za druge nastavne i vannastavne aktivnosti.

Član 93.

(Izvještaj o realizaciji)

(1) Nakon realizacije, vođa puta (za oblike odgojno-obrazovnog rada koji uključuju putovanje) odnosno naosilac aktivnosti realizacije (za ostale oblike odgojno-obrazovnog rada koji ne uključuju putovanje), u saradnji sa drugim uposlenicima škole uključenim u realizaciju, priprema izvještaj o realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji obavezno uključuje sljedeće bitne podatke:

a) informisanje o uspješnosti realizacije Izvedbenog plana i programa, sa posebnim osvrtom na:

- 1) nedostatke u istom,
- 2) ciljeve, zadatke i sadržaje koji nisu mogli biti ostvareni i zbog čega i
- 3) dostavljanje prijedloga koji će doprinijeti unapređenju odgojno-obrazovnog rada tog oblika.

b) informisanje o kvalitetu usluga koje pruža Agencija, sa posebnim osvrtom na:

- 1) eventualne nedostatke u odnosu na ugovor o pružanju usluga,
- 2) osiguranje uslova za sigurno i udobno putovanje učesnika,
- 3) osiguranje uslova za siguran i udoban smještaj i ishranu učesnika i
- 4) dostavljanje prijedloga, koji će doprinijeti povećanju kvaliteta usluga Agencije u smislu daljnje saradnje ili preporučivanje prekida daljnje saradnje sa Agencijom.

c) informacije o sigurnosnim aspektima realizacije, koja obavezno sadrži:

- 1) podatke koji ukazuju u kojoj mjeri je ispoštovan Etički kodeks i ukazivanje na njegove eventualne nedostatke,
- 2) podatke o učenicima koji su ispoljili socijalno neprihvatljive oblike ponašanja, neprijateljstvo i određene oblike nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,
- 3) eventualne rizike koji su nastupili kao posljedica slabog planiranja i realizacije,
- 4) propuste Agencije u smislu osiguranja uslova za siguran i udoban prijevoz, smještaj i ishranu učesnika,
- 5) preporuke za izricanje stimulativnih i disciplinskih mjera za učesnike i
- 6) dostavljanje prijedloga koji će doprinijeti povećanju kvaliteta planiranja i realizacije u smislu preventivnog eliminisanja uočenih rizika u narednom periodu.

(2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana, može sadržavati i druge podatke, koje lica iz stava (1) ovog člana ocijene bitnim za formiranje cjelovitog uvida u kvalitetu realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(3) Izvještaj iz stava (1) ovog člana, obavezno se dostavlja u roku od deset dana nastavničkom vijeću radi usvajanja, a nakon toga, sa Odlukom nastavničkog vijeća o prihvatanju izvještaja, školskom oboru radi informisanja.

(4) Nastavničko vijeće je obavezno da vrati Izvještaj predlagачu ako uoči da Izvještaj ne sadrži sve bitne elemente iz ovog člana.

(5) Nastavničko vijeće je obavezno tražiti očitovanje Agencije o dijelu Izvještaja iz stava (1) tačka b) ovog člana, ako su uočene navedene nepravilnosti.

(6) Razrednik je obavezan, na roditeljskom sastanku, upoznati roditelje učenika, koji su uključeni u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada, sa izvještajem iz stava (1) ovog člana.

(7) Izvještaj o putovanju je sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu škole.

Član 94.

(Evaluacija oblika odgojno-obrazovnog rada)

(1) Nakon realizacije svakog pojedinačnog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, škola je obavezna provoditi postupak interne evaluacije rada zaposlenika škole uključenih u realizaciju, te uspješnost realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada.

(2) Škole su obavezne provoditi evaluacionu anketu o radu zaposlenika škole iz stava (1) ovog člana od strane učenika nakon svakog pojedinačnog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika.

(3) Elemente interne evaluacije i sadržaj evaluacionog obrasca utvrđuje Ministarstvo, na prijedlog Instituta, u roku od tri mjeseca od donošenja ovog pravilnika.

(4) Škola, posebnim aktom, utvrđuje kriterije za definiranje ocjene i odgovarajuće mjere za uposlenike škole, iz stava (1) ovog člana, koji kontinuirano u toku dvije školske godine budu negativno ocijenjeni od strane škole, radika Instituta i učenika.

(5) Evaluacija rada uposlenike škole, iz stava (1) ovog člana, je dio integralnog procesa uspostave sistema kvaliteta, interne i eksterne ocjene kvaliteta.

(6) Rezultate vrednovanja uposlenike škole, iz stava (1) ovog člana, škola je obavezna analizirati, a isti čine sastavni dio personalnog dosjea svakog zaposlenika uključenog u realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada.

DIO ČETVRTI - FINANSIRANJE OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA,

PRAVA I OBAVEZE

POGLAVLJE I - FINANSIRANJE OBLIKA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Član 95.

(Sredstva za realizaciju)

Sredstva za finansiranje oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, dijele se na sredstva:

- a) koja osigurava osnivač;
- b) koja osigurava škola;
- c) koja osigurava roditelji za finansiranje učešća učenika;
- d) osigurana donacijom pravnih i fizičkih lica;
- e) stečena kao nagrada za društveno-korisno učenje i
- f) drugih izvora u skladu sa zakonom i registriranom djelatnošću srednje škole.

Član 96.

(Sredstva osnivača, Instituta i škole) (izmjena 10/25)

(1) Pored sredstava koje osigurava osnivač za realizaciju obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, obaveza osnivača ogleda se i osiguranju sredstava za neophodne troškove zaposlenika koji učestvuju u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole ili Nastavnim planom i programom.

(2) Obaveza Instituta i škole je da predvidi ova sredstva u svojim budžetima i u tom smislu uputi zahtjev osnivaču za doznačivanje istih (izmjena 10/25).

(3) Škola je dužna da finansira iz svog budžeta: koncertne aktivnosti, muzičke radionice, izložbene aktivnosti i "školu očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice" odnosno kupovinu karata za koncerte, muzeje, pozorišta, galerije itd.

(4) Pod neophodnim troškovima, iz stava (1) ovog člana, podrazumijevaju se sredstva za:

- a) osiguranje troškova u vezi pribavljanja viza i ostale dokumentacije neophodne za putovanje;
- b) troškove potrebne za realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada (kao što su zdravstveno i putničko osiguranje, putovanje, smještaj, prehrana i sredstva za posjetu obaveznih sadržaja određenog oblika odgojno-obrazovnog rada i naknade za druge troškove koji su potrebni za realizaciju), i
- c) dnevnice za putovanje.

Član 97.

(Ostala sredstva)

(1) Roditelji osiguravaju sredstva za finansiranje učešća svoje djece/učenika, koja podrazumijevaju sve troškove neophodne za učešće u neobaveznim oblicima odgojno- obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika kao i troškove koji podrazumijevaju naknadu štete prouzrokovane nemarnim ponašanjem učenika.

(2) Sredstva osigurana donacijom pravnih i fizičkih lica, koriste se isključivo na način utvrđen sporazumom koji potpisuje škola sa donatorom.

(3) Sredstva stečena kao nagrada za društveno-korisno učenje, gratis putovanja koja nudi Agencija i eventualna sredstva (planirana za ove namjene), stečena iz drugih izvora u skladu sa zakonom i registriranom djelatnošću srednje škole, koriste se za učešće učenika, čiji roditelji nisu u stanju snositi troškove (osobe u stanju socijalne potrebe) u neobaveznim oblicima odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, a posebno za učenike djecu šehida, poginulih boraca i invalida rata.

(4) Pri realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, škola se mora opredijeliti za jedan od dva sljedeća načina uplate sredstava iz st. (1) i (2) ovog člana:

- a) neposredno na račun Agencije ili
- b) na račun škole, uz obavezu poštivanja postupka utvrđenog u stavu (4) člana 77. ovog pravilnika.

POGLAVLJE II - PRAVA I OBAVEZE

Član 98.

(Opće napomene)

(1) Uvažavajući činjenicu da je odgojno-obrazovni rad društvena djelatnost, koja podrazumijeva dosljedno plansko izvođenje, neophodno je, u cilju ostvarivanja pretpostavki za osiguranje tog značajnog zahtjeva, definisati subjekte uključene u planiranje i realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada, koji je predmet ovog pravilnika, te njihova prava i obaveze.

(2) Subjekti od čijeg aktivnog učešća zavisi uspjeh planiranja, a naročito realizacije su:

- a) Ministarstvo;

- b) osnivač;
- c) Institut (izmjena 10/25);**
- d) škola;**
- e) učenici i njihovi roditelji i**
- f) Agencija.**

(3) Svi subjekti iz stava (2) ovog člana, u smislu ovog pravilnika, imaju prava i obaveze koja su utvrđena ovim pravilnikom.

Član 99.

(Prava i obaveze Ministarstva, Instituta i osnivača škole)

(1) Prava i obaveze Ministarstva i Instituta ogledaju se, naročito, u sljedećem:

Ranije tačke a) i b) brisane („Službene novine KS“, broj 10/25).

c) dostavljanju preporuke školama o načinu izvršenja obaveze odabira Agencije za pružanje usluga u toku realizacije obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika;

d) osiguranju i dostavljanju, školama, preporuke Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo o postupanju u slučajevima da dođe do razbolijevanja učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu;

e) utvrđivanju elemenata evaluacije i sadržaja evaluacionog obrasca na prijedlog Instituta;

f) vršenju nadzora u skladu sa zakonom i ovim pravilnikom i

g) drugim pravima i obavezama u smislu osiguranja nesmetanog odvijanja odgojno-obrazovnog procesa u Kantonu.

(2) Prava i obaveze osnivača škola kao javnih ustanova ogledaju se, naročito, u sljedećem:

a) osiguranju sredstava u Budžetu Kantona, na poziciji Ministarstva i Instituta za potrebe realizacije obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u školama kao javnim ustanovama;

b) osiguranju sredstava u Budžetu Kantona, na poziciji Ministarstva i Instituta za neophodne troškove zaposlenika koji učestvuju u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole na način utvrđen članom 95. ovog pravilnika;

c) drugim pravima i obavezama u smislu osiguranja nesmetanog odvijanja odgojno-obrazovnog procesa, a samim tim i svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u školama čiji je osnivač (izmjena 10/25).

(3) Prava i obaveze osnivača škola kao ustanova ogledaju se, naročito, u sljedećem:

a) osiguranju sredstava za potrebe realizacije obaveznih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u školama čiji je osnivač;

b) osiguranju sredstava za neophodne troškove zaposlenika koji učestvuju u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole na način utvrđen članom 95. ovog pravilnika;

c) drugim pravima i obavezama u smislu osiguranja nesmetanog odvijanja odgojno-obrazovnog procesa, a samim tim i svih oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, u školama čiji je osnivač.

Član 100.

(Prava i obaveze škole)

(1) Prava i obaveze škole dijele se na:

- a) prava i obaveze škole i
- b) prava i obaveze organa, tijela i pojedinaca škole:

- 1) školskog odbora,
- 2) direktora,
- 3) nastavničkog vijeća,
- 4) odjeljenjskog vijeća,
- 5) razrednika i
- 6) vođe puta i zaposlenika uključenih u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada.

(2) Prava i obaveze škole ogledaju se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, a naročito, u sljedećem:

a) osiguranju sredstava za potrebe finansiranja iz svog budžeta: koncertnih aktivnosti, muzičkih radionica, izložbenih aktivnosti i "škole očuvanja kulturne baštine i tradicije kroz kreativne radionice", odnosno kupovinu karata za koncerte, muzeje, pozorišta, galerije itd. na način utvrđen članom 95. ovog pravilnika;

b) osiguranju zabrane diskriminacije po bilo kojem osnovu, a u skladu sa članom 4. ovog pravilnika;

c) omogućavanju učešća učenicima u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada u skladu s odredbama ovog pravilnika;

d) osiguravanju pratioca učenika (zaposlenika škole) pri realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada;

e) obavezi da se u Godišnjem programu rada škole utvrde oblici odgojno-obrazovnog rada koji se planiraju realizovati u toku školske godine;

f) organizovanju, planiranju i realizaciji svih oblika odgojno-obrazovnog rada na način utvrđen ovim pravilnikom;

g) usvajanju Izvedbenih planova i programa za sve oblike odgojno-obrazovnog rada u skladu sa ovim pravilnikom;

h) obavezi poštivanja uputstva Ministarstva o načinu i postupku odabira Agencije za obavezne oblike odgojno-obrazovnog rada;

i) izboru načina realizacije i postupka odabira Agencije;

j) osiguranju transparentnosti, javnosti i preciznosti u postupku provođenja instituta Javnog konkursa;

k) formiranju komisije za provođenje postupka odabira Agencije;

l) definisanju kriterija za učešće i dodjelu ugovora Agenciji;

m) osiguranju adekvatnog učešća učenika i roditelja u postupku planiranja i realizovanja oblika odgojno- obrazovnog rada na način i u obimu utvrđenom ovim pravilnikom;

n) informisanju svih zainteresiranih subjekata o planiranju, organizovanju i toku realizacije na način utvrđen ovim pravilnikom;

o) prilagođavanju svih oblika odgojno-obrazovnog rada uzrastu i psihofizičkim sposobnostima učenika;

p) osiguranju sigurnosnih aspekata realizacije;

r) donošenju etičkog kodeksa za sve oblike odgojno-obrazovnog rada;

s) pokretanju disciplinskog postupka za sve prekršioci Etičkog kodeksa;

t) imenovanju vođe puta odnosno odgovornog lica za realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada;

u) provođenju evaluacije i preduzimanju mjera na poboljšanju organizacije i realizacije oblika odgojno- obrazovnog rada u skladu sa rezultatima evaluacije;

v) osiguranju i korištenju finansijskih sredstava na način utvrđen ovim pravilnikom i

z) stavljanju van snage internih pravilnika škole o organizovanju i realizovanju oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika.

Član 101.

(Prava i obaveze organa i tijela škole)

Prava i obaveze organa i tijela škole ogledaju se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, a dijele se na:

- a) prava i obaveze školskog odbora, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
 - 1) usvajanju Godišnjeg programa rada škole koji predlaže nastavničko vijeće,
 - 2) odobravanju organizacije i realizacije oblika odgojno-obrazovnog rada koji nisu planirani Godišnjim programom rada škole,
 - 3) upoznavanju sa Izvedbenim planovima i programima za sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
 - 4) imenovanju komisije na prijedlog direktora za provođenje procedure izbora najpovoljnijeg ponuđača-Agencije,
 - 5) razmatranju žalbi na odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača-Agencije,
 - 6) upoznavanje sa programom i općim uslovima putovanja.
- b) prava i obaveze direktora škole, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
 - 1) koordiniranju u svim aktivnostima koje spadaju u nadležnost škole, u svojstvu nosioca aktivnosti,
 - 2) predlaganju vođe putovanja,
 - 3) prezentiranju Izvedbenih planova i programa školskom odboru radi upoznavanja,
 - 4) osiguranju u uslovima za odabir Agencije, svih sadržaja na način utvrđen u članu 74. stav (2),
 - 5) obavezi ugovaranja sigurnosnih aspekata pri realizaciji na način utvrđen u članu 74. stav (4),
 - 6) zaključivanju ugovora sa Agencijom-najboljim ponuđačem,
 - 7) obustavi realizacije u slučaju da nisu ispunjeni svi uslovi predviđeni ovim pravilnikom,
 - 8) organizovanju konsultacija na način utvrđen u članu 90. ovog pravilnika,
 - 9) izdavanju putnog naloga svim uposlenicima škole koji su uključeni u realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada koji uključuje i putovanje,
- c) prava i obaveze nastavničkog vijeća, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:
 - 1) učešću u planiranju, organizaciji i realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
 - 2) utvrđivanju Godišnjeg programa rada škole koji usvaja školski odbor,
 - 3) usvajanju Odluke nastavničkog vijeća za one oblike odgojno-obrazovnog rada, za koje je to potrebno
 - 4) usvajanju Izvedbenih planova i programa za one oblike odgojno-obrazovnog rada, za koje je to potrebno
 - 5) donošenje odluke o ograničavanju učešća učenika u realizaciji određenih oblika odgojno-obrazovnog rada u skladu sa članom 88. ovog pravilnika,
 - 6) imenovanju vođe putovanja, odnosno odgovornog lica u zavisnosti od oblika odgojno-obrazovnog rada koji se realizuje,
 - 7) obavezi da pored vođe putovanja, odredi po jednog pratioca iz reda nastavnika ili stručnih saradnika škole na svakih najmanje 10, a za najviše 20 učenika;

8) donošenju odgovarajuće odluke koja se odnosi na izvještaj o realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,

9) traženju očitovanja Agencije, ako su prilikom usvajanja izvještaja o realizaciji uočene nepravilnosti u pružanju turističke/putničke usluge.

d) prava i obaveze odjeljenjskog vijeća, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:

1) učešću u smislu stručne pripreme u organizaciji i realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika,

2) predlaganju Izvedbenih planova i programa koje usvaja nastavničko vijeće,

3) koordiniranju aktivnosti koje su u domenu rada odjeljenjskog vijeća i drugih aktivnosti po nalogu direktora škole.

e) prava i obaveze razrednika, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:

1) aktivnom učešću u svim aktivnostima koje podrazumijevaju uključivanje učenika odjeljenja kojim rukovodi,

2) pravovremenom upoznavanju roditelja učenika sa oblicima odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole koji je predmet ovog pravilnika,

3) pribavljanju pismene saglasnosti roditelja kojom se prihvataju opći uslovi putovanja, program putovanja i daje saglasnost za učešće učenika u konkretnom obliku odgojno-obrazovnog rada,

4) dostavljanju vođi puta sve relevantne dokumentacije za koju je zadužen, a koja je neophodna za realizaciju određenog oblika odgojno-obrazovnog rada sa spiskom svih učenika koji će biti uključeni u njegovu realizaciju, najkasnije 30 dana prije putovanja,

5) konsultacijama s ciljem potpune uključenosti i obaviještenosti roditelja o svim ponuđenim sadržajima, posebno u smislu izbora mjesta realizacije i kompletnog aranžmana,

6) utvrđivanju i upoznavanju sa vremenskim okvirom, odnosno terminima (polazak, dolazak, boravak, povratak),

7) planskom upoznavanju učenika i roditelja sa Etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja), na časovima odjeljenjske zajednice, odnosno roditeljskim sastancima,

8) upoznavanju učenika sa pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje,

9) zaštitnim mjerama od odlaska učesnika na neprikladna mjesta,

10) edukaciji učenika s ciljem aktivnog doprinosa učenika u procesu realizacije,

11) obavezi prikupljanja izjava roditelja o zdravstvenim i drugim specifičnim potrebama učenika,

12) obavezi upoznavanja svih sudionika sa preporukom nadležnog ministarstva zdravstva o postupanju u slučajevima da dođe do narušavanja zdravlja učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu,

13) obavezi prikupljanja izjava roditelja o prihvatanju nadoknade troškova i eventualno prouzrokovane štete koju prouzrokuje učenik,

14) upoznavanju roditelja o finansijskim obavezama u vezi realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,

15) upoznavanju roditelja učenika, koji su uključeni u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada, sa djelom izvještaja iz člana 93. stav (2) ovog pravilnika i

16) drugim aktivnostima po nalogu direktora škole usmjerene na uspješnu realizaciju oblika odgojno-obrazovnog rada koji je predmet ovog pravilnika.

f) prava i obaveze vođe puta i zaposlenika uključenih u određeni oblik odgojno-obrazovnog rada, koje se ogledaju, naročito, u sljedećem:

- 1) aktivnom učešću u planiranju, organizaciji i realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika,
- 2) ostvarivanju Izvedbenih planova i programa određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- 3) preduzimanju neophodnih aktivnosti u smislu osiguranja sigurnosnih aspekata realizacije određenog oblika odgojno-obrazovnog rada,
- 4) pripremanju izvještaja o realizaciji određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, koji obavezno uključuje bitne podatke iz člana 93. ovog pravilnika i
- 5) druga prava i obaveze definisane u odluci o imenovanju i nalogu direktora škole.

Član 102.

(Prava i obaveze roditelja i učenika)

(1) Prava i obaveze roditelja i učenika, ogledaju se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, a dijele se na:

- a) prava i obaveze roditelja i
- b) prava i obaveze učenika.

(2) Roditelji su najvažniji odgajatelji svoje djece i imaju pravo i obavezu da se staraju o njihovom odgoju i obrazovanju. Prava i obaveze koje proističu iz te uloge roditelji ostvaruju u skladu sa zakonom i ostalim propisima, a u smislu ovog pravilnika ogledaju se, naročito, u sljedećem:

a) pravovremenom upoznavanju sa oblicima odgojno-obrazovnog rada koji su planirani Godišnjim programom rada škole, a koji su predmet ovog pravilnika;

b) davanju saglasnosti za učešće učenika u neobavezujućim oblicima odgojno-obrazovnog rada;

c) osiguranju sredstava za finansiranje učešća učenika u neobavezujućim oblicima odgojno-obrazovnog rada;

d) učešću preko vijeća roditelja u predlaganju sadržaja i aktivnosti za tekst prijedloga Izvedbenih planova i programa;

e) učešću, preko vijeća roditelja, u radu komisije za odabir Agencije - najpovoljnijeg ponuđača;

f) obavezi prilaganja ovjerene izjave, kojom se obavezuje da će u potpunosti izvršiti sve obaveze prema turističkoj agenciji.

g) upoznavanju sa Izvedbenim planovima i programima oblika odgojno-obrazovnog rada, programom putovanja, te općim uslovima putovanja;

h) planskom upoznavanju roditelja sa etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja učenika), na roditeljskim sastancima i

i) obavezi da blagovremeno upoznaju nosioce aktivnosti organizacije i realizacije konkretnog oblika odgojno-obrazovnog rada o zdravstvenom stanju i sklonostima njihove djece odnosno učenika.

(3) Učenici, kao jedan od ključnih subjekata svih oblika odgojno-obrazovnog rada, imaju prava i obaveze koja se, u smislu ovog pravilnika, ogledaju, naročito, u sljedećem:

a) učešću u svim oblicima odgojno-obrazovnog rada na način utvrđen ovim pravilnikom;

b) učešću, u predlaganju sadržaja i aktivnosti za tekst prijedloga Izvedbenih planova i programa;

c) planskom upoznavanju sa Etičkim kodeksom (društveno prihvatljiva pravila ponašanja), na časovima odjeljenske zajednice i obavezi ponašanja učenika u skladu sa istim;

- d) upoznavanju sa pravilima sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja, diskriminacije, neprijateljstva i svih oblika nasilja sa posebnim osvrtom na vršnjačko nasilje;
- e) zabrani odlaska učesnika na neprikladna mjesta;
- f) edukaciji s ciljem aktivnog doprinosa učenika u procesu realizacije;
- g) putničkom i zdravstvenom osiguranju; i
- h) upoznavanju sa preporukom nadležnog ministarstva zdravstva o postupanju u slučajevima da dođe do narušavanja zdravlja učesnika u toku putovanja i boravka u turističkom mjestu.

Član 103.

(Prava i obaveze Agencije)

Prava i obaveze Agencije, ogledaju se u obavezi poštivanja odredbi zakona i ovog pravilnika, naročito, u sljedećem:

- a) ispunjavanju svih uslova iz zakona koji uređuju turističku i ugostiteljsku djelatnost kao preduslov učešća u realizaciji oblika odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika;
- b) upoznavanju, na transparentan i javan način, sa Izvedbenim planovima i programima za sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika;
- c) osiguranju pretpostavki za realizaciju Izvedbenih planova i programa određenog oblika odgojno-obrazovnog rada, u skladu sa odredbama ovog pravilnika;
- d) učestvovanju pod jednakim uvjetima u pravičnom postupku odabira Agencije- najboljeg ponuđača;
- e) isplati cijene za ugovorene usluge;
- f) osiguranju usluga turističkog vodiča;
- g) osiguranju visokog kvaliteta usluga prijevoza, smještaja, boravka, ishrane, te drugih usluga u sklopu turističkog paketa/aranžmana, odnosno osiguranju sigurnosnih aspekata realizacije;
- h) očitovanju o dijelu izvještaja iz člana 93. stav (1) tačka b) ovog pravilnika i
- i) poštivanju svih odredbi ugovora zaključenog sa školom.

DIO PETI – NADZOR

Član 104.

(Nadzor)

Nadzor nad provođenjem ovog pravilnika dijeli se na:

- a) nadzor koji vrši Ministarstvo;
- b) stručni nadzor nad radom osnovnih i srednjih škola kao javnih ustanova, te radom osnovnih i srednjih škola kao ustanova, koji vrši Institut i
- c) inspeksijski nadzor koji vrši Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo na način utvrđen zakonom.

Član 105.

(Ostale vrste nadzora)

Nadzor nad radom Agencija, smještajnih i ugostiteljskih objekata kao i kontrola tehničke ispravnosti prijevoznih sredstava vrši se na način predviđen zakonima koji uređuju djelatnost turizma, ugostiteljstva i sigurnosti saobraćaja.

DIO ŠESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 106.

(Primjena)

(1) Ovaj pravilnik primjenjivat će se na sve oblike odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika.

(2) Direktor škole, kao odgovorno lice za realizaciju svih oblika odgojno-obrazovnog rada koji su predmet ovog pravilnika, obavezan je u saradnji sa drugim organima i tijelima škole osigurati uslove da škola u punom obimu izvrši obaveze utvrđene ovim pravilnikom.

(3) U školskoj 2024./2025. godini i u narednim školskim godinama kad nastupe izuzetne okolnosti (proglašenja nesreće, elementarne nepogode, prirodne nesreće, stanja neposredne ugroženosti, ratnog stanja i drugim izuzetnim situacijama) škole **iz člana 107.** ovog pravilnika mogu planirati i realizirati ekskurzije u rokovima koji su kraći od utvrđenih u ovom pravilniku (*izmjena 10/25*).

(4) Svi oblici odgojno-obrazovnog rada, koji su predmet ovog pravilnika, započeti prije stupanja na snagu ovog pravilnika okončat će se po Pravilniku o organizaciji i realizaciji izleta, studijskih posjeta, ekskurzija, kampovanja/logorovanja, društveno/korisnog rada, škole u prirodi i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u osnovnoj i srednjoj školi ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/22).

(5) U školskoj 2024/2025. godini osim učenika VI razreda, "školu skijanja" pohađaju i učenici VII razreda (*izmjena 10/25*).

(6) U školskoj 2024/2025. godini ekskurzije učenika mogu se realizovati na kraju IX razreda (*izmjena 10/25*).

Član 107.

(Ograničenje u primjeni)

Ovaj pravilnik primjenjivat će sve osnovne i srednje škole (osnovane kao javne ustanove ili kao ustanove), registrirane na području Kantona Sarajevo.

Član 108.

(Prestanak važenja ranijeg propisa)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o organizaciji i realizaciji izleta, studijskih posjeta, ekskurzija, kampovanja/logorovanja, društveno/korisnog rada, škole u prirodi i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u osnovnoj i srednjoj školi ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/22) i Pravilnik o organizaciji i realizaciji specifičnih oblika nastave iz predmeta tjelesni i zdravstveni odgoj u osnovnoj školi ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 53/18 i 44/22).

Član 109.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Prilog 1

I Z J A V A
(popunjavaju svi roditelji/staratelji/usvojitelji)

Ja, niže potpisani/a _____ (ime i prezime), s ličnom kartom broj: _____ izdatom od _____ u svojstvu roditelja/staratelja/usvojitelja djeteta _____ (ime i prezime), pod punom krivičnom i materijalnom odgovornošću izjavljujem da ću izmiriti sve obaveze prema turističkoj agenciji za pojedinačnu cijenu turističkog aranžmana, a na osnovu Ugovora koji je potpisala škola _____ u ime i za račun učenika odnosno njihovih roditelja sa turističkom agencijom.

U _____, _____ 202_. godine.

Izjavu dao: _____
Mjesto i datum davanja izjave: _____
Potpis i pečat nadležnog organa: _____

Ovjera ove Izjave se vrši kod nadležnog organa